

Povezanost nekih značajki mladih sa sklonošću dugotrajnim partnerskim odnosima

Brnić, Ana

Master's thesis / Diplomski rad

2024

Degree Grantor / Ustanova koja je dodijelila akademski / stručni stupanj: **University of Zagreb, Faculty of Croatian Studies / Sveučilište u Zagrebu, Fakultet hrvatskih studija**

Permanent link / Trajna poveznica: <https://um.nsk.hr/um:nbn:hr:111:443414>

Rights / Prava: [In copyright](#)/[Zaštićeno autorskim pravom.](#)

Download date / Datum preuzimanja: **2025-04-03**

Repository / Repozitorij:

[Repository of University of Zagreb, Centre for Croatian Studies](#)

SVEUČILIŠTE U ZAGREBU
FAKULTET HRVATSKIH STUDIJA

Ana Brnić

**POVEZANOST NEKIH ZNAČAJKI
MLADIH SA SKLONOŠĆU
DUGOTRAJNIM PARTNERSKIM
ODNOSIMA**

DIPLOMSKI RAD

Zagreb, 2024.

SVEUČILIŠTE U ZAGREBU
FAKULTET HRVATSKIH STUDIJA
ODSJEK ZA PSIHOLOGIJU

Ana Brnić

**POVEZANOST NEKIH ZNAČAJKI
MLADIH SA SKLONOŠĆU
DUGOTRAJNIM PARTNERSKIM
ODNOSIMA**

DIPLOMSKI RAD

Mentor: doc. dr. sc. Jelena Maričić

Zagreb, 2024.

Sažetak

Cilj ovog istraživanja bio je ispitati ulogu emocionalne inteligencije, obiteljske komunikacije i rješavanja problema, percepcije kvalitete roditeljskog odnosa, religioznosti i seksualne orijentacije u objašnjenju sklonosti mladih odraslih osoba dugotrajnim partnerskim odnosima. U istraživanju je sudjelovalo 496 mladih odraslih osoba u dobi od 21 do 27 godina, koji su ispunili obrazac s upitnicima putem *Google forms* platforme. Sudionici su odgovarali na Upitnik emocionalne kompetentnosti (UEK-45; Takšić, 2002), podljestvicu Obiteljske komunikacije i rješavanja problema iz Upitnika za procjenu obiteljske otpornosti (Sixley, 2005) te na sociodemografska pitanja vezana uz dob, religioznost i seksualnu orijentaciju. Sudionici u prosjeku postižu relativno visoke rezultate na mjerama emocionalne inteligencije, obiteljske komunikacije i rješavanja problema te religioznosti. Proveden je t-test za utvrđivanje spolnih razlika u ispitivanim varijablama te su dobivene značajne razlike u emocionalnoj inteligenciji sudionika, religioznosti i romantičnom statusu na način da žene pokazuju veće razine emocionalne inteligencije i religioznosti te su u većoj mjeri trenutno u partnerskim odnosima za koje bi željele da budu dugotrajni. Također, provedena je i analiza varijance za utvrđivanje razlika između sudionika koji su u partnerskom odnosu za kojeg bi željeli da bude dugotrajan, onih koji su skloni dugotrajnom partnerskom odnosu, no nisu u njemu te onih koji nemaju partnera i trenutno iskazuju i sklonost takvom statusu. Utvrđene su više razine emocionalne inteligencije kod osoba koje su trenutno u odnosu za kojeg bi željeli da bude dugotrajan, u odnosu na druge dvije skupine. Također, sudionici skloni životu bez partnera procjenjuju obiteljsku komunikaciju i rješavanje problema lošijima od sudionika koji su trenutno u odnosu za koji bi željeli da bude dugotrajan. Može se zaključiti kako istraživani konstrukti igraju bitnu ulogu u dugotrajnim partnerskim odnosima mladih. Rezultati istraživanja doprinose boljem razumijevanju te osvještavanju uloge emocionalne inteligencije, obiteljske komunikacije i rješavanja problema u dugotrajnim partnerskim odnosima mladih te daju temelj budućim istraživanjima.

Ključne riječi: romantični odnosi, samci, emocionalna inteligencija, obiteljska komunikacija, religioznost, mlada odrasla dob

The correlation of certain characteristics of youth with a tendency towards long-term relationships

Abstract

The aim of the research was to examine the role of emotional intelligence, family communication and problem-solving, perception of the quality of parental relationship, religiosity and sexual orientation in explaining the tendency of young adults towards long-term partnerships. The study involved 496 young adults aged 21 to 27, who completed the form via *Google Forms*. Participants filled out the Emotional Competence Questionnaire (UEK-45; Takšić, 2002), the Family Communication and Problem-Solving subscale (Ferić et al., 2016) and sociodemographic questions to assess their age, religiosity, and sexual orientation. Participants generally scored high on the Emotional Competence Questionnaire, the Family Communication and Problem-Solving subscale, and religiosity. A t-test was conducted to determine differences in constructs between gender and statistically significant differences were found in participants' emotional intelligence, religiosity, and romantic status, with women showing higher levels of emotional intelligence and religiosity and more frequently engaging in long-term relationships. Additionally, an analysis of variance was conducted to determine differences between participants who are in long-term relationships, those who are inclined towards long-term relationships but are not currently in one, and those who prefer living without a partner. It was found that participants who are currently in long-term relationships have higher levels of emotional intelligence than those inclined towards it but currently single and those inclined to live without a partner. Moreover, participants who prefer living without a partner rate family communication and problem-solving as poorer than other participants. It can be concluded that the examined constructs play an important role in the long-term relationships of young adults. The results of the research contribute to a better understanding and awareness of the role of emotional intelligence and family communication and problem-solving in long-term relationships among young people, and provide a foundation for future research.

Keywords: romantic relationship, singles, emotional intelligence, family communication, religiosity, young adults

Sadržaj

1. Uvod.....	1
1.1.Dugotrajni partnerski odnosi.....	1
1.2.Emocionalna inteligencija.....	4
1.2.1. Emocionalna inteligencija i partnerski odnosi.....	5
1.3.Percepcija kvalitete roditeljskog odnosa.....	6
1.3.1.Percepcija roditeljskog odnosa i partnerski odnosi.....	8
1.4.Religioznost.....	9
1.4.1.Religioznost i partnerski odnosi.....	10
1.5.Seksualna orijentacija.....	11
1.5.1.Seksualna orijentacija i partnerski odnosi.....	12
2. Cilj i problemi.....	13
3. Metoda.....	14
3.1.Sudionici.....	14
3.2.Instrumenti.....	15
3.2.1.Sociodemografska pitanja.....	15
3.2.2.Upitnik emocionalne kompetentnosti (UEK-45).....	15
3.2.3.Upitnik za procjenu obiteljske otpornosti (FRAS).....	16
3.2.4. Percepcija kvalitete roditeljskog odnosa i bračni status roditelja.....	16
3.3.Postupak.....	17
4. Rezultati.....	18
5. Rasprava.....	27
5.1. Ograničenja i doprinosi istraživanja, te implikacije za buduća istraživanja.....	37
6. Zaključak.....	38
7. Literatura.....	39

1. Uvod

Mlada odrasla dob obuhvaća period života osobe od 19 do 40 godina starosti te kao takva podrazumijeva mnogo životnih promjena koje uključuju početak samostalnog života i stjecanje neovisnosti, uspostavljanje vlastitog identiteta te donošenje važnih životnih odluka i planova poput odabira zanimanja i posla ili odluka o braku i roditeljstvu (Berk, 2008). Jedna od glavnih promjena odnosno prekretnica u životu mladih odraslih osoba prema Eriksonovoj psihosocijalnoj teoriji je trajno obvezivanje romantičnom partneru, pri čemu se zadovoljava za tu fazu karakteristična potreba za intimnošću. Dakle, u mladoj odrasloj dobi javlja se faza kojoj je u fokusu razvoj intimnih odnosa s drugima te njezino uspješno rješavanje rezultira prisnošću i uspostavom zdravih veza (Berk, 2008). Međutim, prisnost od pojedinca zahtjeva promjenu identiteta kako bi uključio drugu osobu u svoj život, što može u mladima izazvati osjećaj ugroženosti jer većina njih tek stječe neovisnost i razvija svoj identitet. Taj osjećaj popraćen nedostatkom uspostavljanja zdravih veza može dovesti do osamljenosti. U posljednje vrijeme, obrasci formiranja i tijeka odnosa za vrijeme mlade odrasle dobi postali su sve raznovrsniji i kompleksniji. Sve više mladih istražuje suvremene, neobavezne oblike partnerskih odnosa, dok dugotrajne veze često doživljavaju kao korak prema braku te odgađaju tu odluku koristeći privremeno neobavezne odnose kao zadovoljavajuću alternativu (Šutić i sur., 2022). Odgođeno stupanje u brak koje karakterizira moderno društvo postavlja pitanja o putanji partnerskih odnosa mladih te je važno pitati se koje su to moguće značajke mladih odraslih osoba povezane s njihovom sklonošću ulaska u dugotrajne partnerske odnose. Konstrukti poput emocionalne inteligencije, percepcije kvalitete roditeljskog odnosa, religioznosti i seksualne orijentacije igraju bitnu ulogu u partnerskim odnosima pojedinaca te su stoga značajni za ovo istraživanje.

1.1. Dugotrajni partnerski odnosi

Ljudi su oduvijek sklapali partnerstva te romantični partnerski odnosi za mnoge predstavljaju jedan od najvažnijih izvora zadovoljenja potreba za ljubavi, bliskošću i pripadanjem. Partnerstva igraju posebno važnu ulogu u životima mladih odraslih osoba ispunjavajući osnovnu ljudsku potrebu pripadanja, štiteći mentalno zdravlje (Braithwaite i Holt-Lunstad, 2017) te oblikujući pojedinca i njegovu sposobnost predanosti (Arriaga i Agnew, 2001). Zbog toga postoje i mnoge znanstvene teorije koje su se bavile fenomenom ljubavi.

Prema Sternbergovoj trodijelnoj teoriji ljubavi (Aronson i sur., 2005) partnerski odnos može se razumjeti pomoću tri sastavnice ljubavi: intimnosti, strasti i odanosti. Prva sastavnica intimnosti odnosi se na osjećaj bliskosti i povezanosti s partnerom koja čini emocionalni aspekt veze, drugu sastavnicu strasti sačinjava fizička privlačnost i seks – uzbuđenje koje osoba doživljava s partnerom, dok se treća sastavnica odanosti odnosi na odluku osobe da bude u partnerstvu i potencijalnom dugotrajnom odnosu s drugom osobom. Količina ljubavi, kao i vrsta ljubavi, koju osoba doživljava ovisi o snazi tri sastavnice te njihovom međusobnom odnosu. Sastavnice su u interakciji jedna s drugom te na taj način tvore niz različitih iskustava ljubavi. Primjerice, osoba može osjećati znatnu količinu strasti ili fizičke privlačnosti prema drugoj osobi, ali ne biti spremna na bilo kakvu odanost (Aronson i sur., 2005). Istraživanje (Lemieux i Hale; 1999 prema Marković, 2022) sugeriraju kako su sastavnice intimnosti i odanosti izraženije kod žena za razliku od muškaraca.

Uz Sternbergovu trodijelnu teoriju ljubavi, odnosno sastavnicu odanosti u vezi važno je spomenuti i model ulaganja u vezu. Naime, Rusbult (1980) tvrdi kako je za razumijevanje bliskih veza odnosno odanosti odnosu bitno razmotriti razinu ulaganja osobe u odnos. Tako odanost ljudi u vezi ovisi o nekoliko čimbenika: koliko su zadovoljni vezom, koliko smatraju da su uložili u vezu te imaju li dobru alternativu, primjerice drugu vezu ili samački život. Ovi čimbenici zauzvrat predviđaju predanost osobe vezi (Aronson i sur., 2005). Predanost je motivacija za održavanje odnosa jer ishodi ispunjavaju očekivanja osobe od veze, željeni ishodi nisu dostupni od drugih odnosa i/ili bi ishodi mogli biti izgubljeni ako bi se odnos završio. Dakle, visoka razina zadovoljstva, niska kvaliteta alternativnih veza te visoka razina ulaganja u vezu rezultirat će parovima koji imaju snažan osjećaj predanosti vezi te dugotrajan partnerski odnos. Predanost također predviđa i ponašanja pojedinca za održavanje veze, kao na primjer komunikaciju s partnerom te stabilnost veze (Rusbult, 1980).

Dok je romantična veza formalno definirana kao međusobno priznate stalne dobrovoljne interakcije, obično obilježene izrazima bliskosti i možda trenutnog ili očekivanog seksualnog ponašanja (Collins i sur., 2009) postavlja se pitanje definicije dugotrajnog partnerskog odnosa. Tradicionalno, osnovna definicija dugotrajnog partnerskog odnosa je predanost koja vodi do braka, dok se bilo što drugo što ne dovodi do braka smatra kratkotrajnim (Acevedo i Aron, 2009). Međutim, statistička i demografska istraživanja iz industrijaliziranih zemalja pokazala su kako se

razdoblje tijekom kojeg mladi ljudi preuzimaju odgovornost odraslih, stječu ekonomsku neovisnost, počinju samostalan život te na kraju i stupaju u brak pomaknulo u treće desetljeće njihova života (Settersten i Ray, 2010; prema Shulman i Connolly, 2013). Prema podacima Eurostata iz 2022. godine aritmetička sredina godina stupanja u prvi brak za muškarce u Hrvatskoj iznosi 31.4, a kod žena ona iznosi 28.9, dok je, prema podacima popisa stanovništva u Hrvatskoj 2021. godine, udio neoženjenih muškaraca odnosno neudanih žena veći u odnosu na te udjele u prethodnim popisima. Također, povećava se broj izvanbračnih zajednica odnosno zajednice neudane žene i neoženjenog muškarca koja traje najmanje tri godine ili kraće ako je u njoj rođeno zajedničko dijete (u slučaju čega se izvanbračna zajednica relativno često mijenja u bračnu, op. a.). Neki se parovi odlučuju na bračni život tek nakon zajedničkog života koji je po svemu sudeći isti kao brak, ali nije ozakonjen, dok se drugi parovi odlučuju na izvanbračnu zajednicu kao trajni oblik života, a neki pojedinci pak odabiru biti sami. Sve ovo upućuje na potrebno redefiniranje dugotrajnog partnerskog odnosa. Istraživanje Mengzhen i suradnika (2023) bavilo se upravo time kako mladi odrasli u dobi između 18 i 33 godine razlikuju kratkotrajne od dugotrajnih partnerskih odnosa. Dugotrajni partnerski odnosi obično su povezivani s konceptima kao što su „ljubav“, „predanost“ i „povjerenje“ koje pojedinci teže steći u tom odnosu. Ovi elementi naglašavaju važnost emocionalne intimnosti, podrške, brižnosti i promišljenih postupaka kao temelja za izgradnju dugotrajnog odnosa. Navedeni nalazi uklapaju se i u Sternbergovu trodijelnu teoriju ljubavi koja dugotrajne partnerske odnose karakterizira visokim razinama intimnosti i predanosti, dok strast u njima opada (Šutić i sur., 2022). Također, između istraživača postoji znatna količina suglasnosti kako je upravo razina predanosti odnosu snažno povezana s dugotrajnošću odnosa. Arriaga i Agnew (2001) istraživali su afektivne, kognitivne i konativne sastavnice predanosti. Naime, oni predlažu kako afektivnu sastavnicu predanosti čini psihološka povezanost osoba u odnosu te je to dio „ljepila“ koje parove dugotrajno drži skupa. Nadalje, kognitivnom sastavnicom opisuju dugoročnu orijentaciju u odnosu, koja se odnosi na jaku pretpostavku osobe da će u dalekoj budućnosti odnos ostati netaknut te navode i treću konativnu sastavnicu, odnosno namjeru da se ustraje u odnosu koja utjelovljuje motivaciju za održavanjem odnosa. U svom istraživanju Arriaga i Agnew (2001) testirali su sve tri sastavnice predanosti i njihovu povezanost s općim funkcioniranjem parova. Rezultati sugeriraju kako su parovi u dugotrajnim vezama pokazali više razine sve tri sastavnice predanosti, dok se jedna sastavnica pokazala osobito važnom u karakterizaciji tekućih odnosa. Riječ je o dugoročnoj orijentaciji u odnosu koja igra prominentnu

ulogu u iskustvima dugotrajnih partnerskih odnosa. Šutić i suradnici (2022) sugeriraju kako se težnja mladih odraslih pojedinaca za dugotrajni odnos pojavljuje nakon završetka školovanja i postizanja karijerne stabilnosti koja okupira većinu njihova vremena te ih ostavlja s malo energije za partnerske odnose. Suprotno tome, većina sudionika u istraživanju James-Kangal i suradnika (2018) izjavila je težnju za biti u dugotrajnim romantičnim odnosima i braku. Također, pritisak socijalnih očekivanja ulaska u dugotrajne odnose veći je za žene, dok je za muškarce očekivano kasnije predavanje dugotrajnim partnerskim odnosima. Pri tome, žene su sklonije dugotrajnim odnosima i manje zadovoljne sa ležernim, nedefiniranim odnosima (Šutić i sur., 2022). Ovi nalazi poklapaju se sa prije navedenom statistikom godina ulaženja u brak te udjela neoženjenih muškaraca i žena. Sukladno tome, vrijedno je postaviti pitanje veže li se težnja za dugotrajne odnose i s drugim mogućim prediktorima poput emocionalne inteligencije, roditeljskih odnosa, religioznosti ili seksualne orijentacije pojedinaca. Vidljivo je kako u današnje suvremeno vrijeme definicija dugotrajnog odnosa samo kao braka više nije u potpunosti točna te se dugotrajni odnosi trebaju gledati kao zajednica dvije osobe koje su dugoročno orijentirane, međusobno ih povezuje ljubav, visoka razina predanosti odnosu te intimnosti. No, uzimajući u obzir dugogodišnju istraživačku praksu definiranja dugotrajnih partnerskih odnosa kao braka određena istraživanja u ovom radu govoriti će o braku misleći time na sve oblike dugotrajnih partnerskih odnosa.

1.2. Emocionalna inteligencija

Pojam emocionalne inteligencije (EI) se u posljednjih 20 godina često spominjao u psihološkoj, ali i općoj javnosti. Pojava konstrukta emocionalne inteligencije jedan je od pokušaja pronalaženja mentalnih procesa koji su uključeni u obradu emocionalnih informacija, što bi nadalje omogućilo njihovo sustavno istraživanje. Mnogi stručnjaci bavili su se istraživanjem i konceptualizacijom ovog relativno mladog konstrukta, a počeci istraživanja emocionalne inteligencije, kao i naziv te definiranje vežu se uz imena dvojice autora, Johna Mayera i Petera Saloveya (1990), koji su razvijali modele i instrumentarij za procjenu EI (Takšić i sur., 2006). Ovi autori definirali su emocionalnu inteligenciju kao sposobnost praćenja svojih i drugih osjećanja i emocija te upotrebu tih informacija u razmišljanju i ponašanju. Ovako definirana, ona uključuje sposobnosti prepoznavanja i izražavanja emocija kod sebe i drugih, regulaciju emocija kod sebe i drugih te korištenje emocija na adaptivne načine (Salovey i Mayer, 1990). Jedna od specifičnosti

vezanih uz emocionalnu inteligenciju kada se na nju gleda kao sposobnost je pretpostavka da se može razvijati. Tijekom posljednjeg desetljeća vidljiv je povećan interes za primjenu programa koji imaju za cilj razvijati socijalne i emocionalne vještine poput prepoznavanja vlastitih i tuđih emocija i nošenja s njima na primjeren način, regulacije emocija, upravljanja vlastitim ponašanjem i slično (Takšić i sur., 2006). Dakle, emocionalna inteligencija prepoznata je kao važan čimbenik za dobrobit pojedinca i društva. Međutim, dvojbe oko konceptualizacije pojma emocionalne inteligencije rezultirale su pojavom različitih modela iste te neki znanstvenici poput Petrides i Furnham (2000) na emocionalnu inteligenciju ne gledaju kao sposobnost sličnu većini drugih standardnih inteligencija, već kao na jednu od osobina ličnosti. Oni ju naime opisuju kao crtu ličnosti koja sadrži samopercepciju emocionalnih stanja kod svake pojedine osobe. Stoga možemo razlikovati modele koji na emocionalnu inteligenciju gledaju kao sposobnost te one koji na nju gledaju kao osobinu ličnosti. Sukladno tome postoje i razlike na području mjerenja emocionalne inteligencije. Danas se najčešće koriste samoprocjene vlastitih sposobnosti i testovi uratka. Skale samoprocjena prevladavaju u korištenju unatoč određenim problemima koji se mogu javiti poput davanja socijalno poželjnih odgovora ili nepoznavanja vlastitih emocija.

1.2.1. Emocionalna inteligencija i partnerski odnosi

S obzirom na važnost bliskih međuljudskih i partnerskih odnosa u mladoj odrasloj dobi nije iznenađujuća pojava istraživanja veze između istih i emocionalne inteligencije. Emocije imaju velik utjecaj na ponašanje pojedinca i njegovu motivaciju. Sukladno tome, socijalne interakcije i partnerske veze često su pod utjecajem te praćene snažnim emocijama zbog čega bitnu ulogu u odnosima igraju i emocionalne kompetencije pojedinca. Davila i suradnici (2017) ističu ulogu emocionalne regulacije u uspostavljanju i održavanju partnerskih odnosa, dok Alonso-Ferres i suradnici (2019) navode da emocionalno inteligentniji pojedinci mogu efikasnije komunicirati i bolje regulirati vlastite emocije, što olakšava rješavanje problema i konflikta koji se pojavljuju u partnerskim odnosima. Istraživanje povezanosti emocionalne inteligencije sa Sternbergovim komponentama ljubavi otkriva kako pojedinci s višom razinom emocionalne inteligencije pokazuju veću predanost partnerskim odnosima (Schroder-Abe i Schutz, 2011). Osim sa predanosti, emocionalna inteligencija pozitivno je povezana i sa intimnosti (Maher i sur., 2017) te sa razvojem zadovoljavajućih međuljudskih odnosa (Parker i sur., 2021). Pojedinci s višom razinom

emocionalne inteligencije ulaze u zadovoljavajuće odnose te ih dalje razvijaju zahvaljujući boljem razumijevanju tuđih i mogućnosti upravljanja vlastitim emocijama. Istraživanje Maher i suradnika (2017) pokazuje veću razinu intimnosti kod ženskih sudionica, dok istraživanja razlike emocionalne inteligencije po spolu također sugeriraju veću razinu emocionalne inteligencije kod žena (Cabello i sur., 2016; Fischer i sur., 2018; Svoboda, 2013; Bošković, 2020). Franco i suradnici (2017) nalaze kako djevojčice pokazuju više razine razumijevanja emocija od dječaka, dok Nikčević-Milković (2022), na adolescentskoj populaciji, nalazi više rezultate učenica u sposobnosti uočavanja i razumijevanja emocija, sposobnosti izražavanja i imenovanja emocija te sposobnosti regulacije i upravljanja emocija. Međutim, rezultati istraživanja ove teme nisu dosljedni; primjerice, Macuka (2012) u istraživanju spolnih razlika u regulaciji emocija na populaciji hrvatskih adolescenata ne nalazi razlike između dječaka i djevojčica. Iz navedene literature vidljivo je kako emocionalna inteligencija igra bitnu ulogu u životima pojedinaca te je povezana sa mnogo različitih čimbenika koji utječu na život pojedinaca. Mnoga istraživanja bavila su se povezanosti emocionalne inteligencije i kvalitete partnerskih veza, a nešto su rjeđa istraživanja o prirodi partnerskih odnosa i emocionalnoj inteligenciji partnera. Uzimajući u obzir dosadašnja istraživanja i povezanost emocionalne inteligencije sa predanošću partnerskom odnosu, očekivana je povezanost emocionalne inteligencije pojedinaca i spremnosti na dugotrajne odnose.

1.3. Percepcija kvalitete roditeljskog odnosa

Osobe tijekom života i brojnih interakcija s ljudima, na svjesnoj ili nesvjesnoj razini, usvajaju različita ponašanja kojima su izložene. Temelj djetetova razvoja od najranije dobi postavlja njegova obitelj, dok u odrasloj dobi osoba to zamjenjuje formirajući svoju zajednicu odnosno partnerstvo. Razumijevanje socioemocionalnog razvoja nije moguće bez spominjanja djetetove prve emocionalne veze, privrženosti skrbniku. Privrženost je definirana kao dugotrajna i snažno izražena emocionalna veza očitovana u potrebi ostvarenja i održavanja bliskosti pojedinca naspram jedne ili više specifičnih osoba (Berk, 2008). Promatrajući međusobnu interakciju roditelja i djeteta te razlike u konzistentnosti i toplini, iznikla je podjela privrženosti na sigurnu i nesigurnu. Sigurna privrženost znači da se dijete osjeća sigurno, biva zaštićeno i u mogućnosti je opušteno istraživati vlastitu okolinu, dok nesigurna privrženost nastaje kada je dijete odbačeno i ima iskustvo nekonzistentnog odgoja (Berk, 2008). Teorija privrženosti od samog formiranja do

danas značajna je za razumijevanje različitih ponašanja pojedinca tijekom života. Osim stvaranja sigurne privrženosti roditeljima, za razvoj emocionalne sigurnosti važna je i izloženost sigurnom odnosu među roditeljima (Laurent i sur., 2008). U slučaju kada pojedinci percipiraju odnos između svojih roditelja lošim, iako se roditelji nisu razveli, pokazuju veći rezultat na dimenziji anksioznosti kada je riječ o njihovim partnerskim odnosima, a upravo se anksioznost može očitovati kao emocionalna nesigurnost pojedinca (Jelić i Kamenov, 2015). Obitelj, prema teoriji obiteljskih sustava, ima ulogu temeljne emocionalne jedinice te je za članove obitelji karakteristična snažna emocionalna povezanost. Tako teorija obiteljskih sustava sugerira da je razvoj djece intrinzično povezan s interakcijama među drugim akterima unutar obitelji (Bronfenbrenner, 1979; prema Goldberg i Carlson, 2014), a s obzirom na središnju ulogu roditelja u rastu i razvoju djece očekivana je povezanost prirode i promjena u kvaliteti odnosa roditelja i dobrobiti djeteta. Jedan od načina izravnog utjecaja roditeljskog ponašanja na djecu opisuje i Bandura u svojoj teoriji socijalnog učenja (Berk, 2008). Prema njoj djeca modeliraju ponašanje i interakcije značajnih osoba, posebice svojih roditelja. Stoga, sposobnost roditelja da posjeduju emocionalnu bliskost i sigurnost ima implikacije na dobrobit i razvoj njihove djece (Goldberg i Carlson, 2014). Moguća je promjena kvalitete roditeljskog odnosa tijekom vremena, kao i promjena dječjeg razumijevanja odnosa svojih roditelja, ali djetetova procjena odnosa unutar obitelji izravno je povezana s formiranjem njegovog unutarnjeg radnog modela. Taj unutarnji radni model osobe služi za usmjeravanje i tumačenje ponašanja u budućim odnosima, temeljno na uvjerenjima o sebi (primjerice, jesmo li vrijedni ljubavi) i drugim ljudima (primjerice, hoće li partner biti hladan) (River i sur., 2021). Shodno tome, očekivanja o partnerskim odnosima uče se promatranjem interakcije i komunikacije roditelja ili skrbnika u djetinjstvu (Kumar i Mattanah, 2016). Ovo je posebice izraženo u slučaju djetetove negativne percepcije roditeljskog odnosa i komunikacije. Dok je pojava nesuglasica i sukoba u partnerskim odnosima neizbježna, način komunikacije i rješavanja problema ključan je aspekt obiteljskog funkcioniranja te ostavlja trag na djeci koja mu svjedoče. Komunikacija u obitelji jedan je od načina na koji si članovi obitelji međusobno pokazuju ljubav i podršku i ključna je za uspostavljanje obiteljske otpornosti. Obiteljska otpornost važna je karakteristika obitelji i konteksta u kojem se odvija dječji razvoj te je definirana kao sposobnost obitelji da ojača obiteljske veze i omogući osobni rast svojim članovima u konfliktnim situacijama (Walsh, 2015). Obitelj s visokom otpornošću karakterizira jasna i efikasna komunikacija, pozitivan stav, sposobnost pronalaženja smisla u nedaćama,

duhovnost te korištenje socijalnih i ekonomskih resursa (Walsh, 2015). Otpornost se razvija od najranije dobi u primarnoj obitelji, a iskustva koja dijete stječe u obitelji, obrazac su ponašanja koja će koristiti u svakodnevnim situacijama. Kako je jedna od karakteristika učinkovite komunikacije otvoreno emocionalno izražavanje, ukoliko pojedinac usvoji učinkovitu komunikaciju u primarnoj obitelji, očekivano je da će to imati pozitivan utjecaj na njegove buduće partnerske odnose.

1.3.1. Percepcija roditeljskog odnosa i partnerski odnosi

Ponašanje roditelja predstavlja primarni model ponašanja za dijete te je njihov odnos prvi intimni odnos kojeg dijete percipira. Zbog toga je neosporna važnost povezanosti percepcije kvalitete roditeljskog odnosa i ponašanja u partnerskim vezama u mladoj odrasloj dobi. Istraživanje Grbeš (2023) pokazuje kako postoji povezanost između percepcije kvalitete roditeljskog odnosa u djetinjstvu i odrednica kvalitete partnerske veze, na način da je veća razina percipiranog roditeljskog sukoba povezana s manjom razinom stabilnosti veze te većom razinom anksioznosti i izbjegavanja u partnerskom odnosu. Temeljem toga, može se zaključiti kako pojedinci čija je percepcija roditeljskog odnosa negativna, zbog anksioznosti i izbjegavanja imaju manju tendenciju dugotrajnim odnosima. Također, istraživanja sugeriraju kako komunikacija i način rješavanja problema u obitelji utječu na pojedinca na način da je roditeljski odnos obilježen visokim stupnjem negativne emocionalnosti povezan sa problemima u partnerskim vezama mladih, kao i problemima u komunikaciji i izražavanju emocija kod pojedinaca (Kim i sur., 2001 prema Collins i sur., 2009; Xia i sur., 2018). Nadalje, longitudinalno istraživanje koje su proveli Amato i DeBoer (2001, prema Batinić, 2019) pokazuje kako djeca razvedenih roditelja imaju manje razine predanosti partnerskim odnosima i sklona su stupanju u brak u kasnijoj životnoj dobi. Pored navedenih, i druga istraživanja potvrdila su negativnu ulogu roditeljskog razvoda na partnerske veze mladih, odnosno povezanost roditeljskog razvoda sa manjom predanošću vezama u mladoj odrasloj dobi te s velikim oprezom pri ulasku u partnerski odnos (Morrison i sur., 2017). Moore i Cartwright (2005) navode kako su sudionici s rastavljenim roditeljima nerijetko izvještavali o nepostojanju adekvatnog modela romantičnih veza koji su mogli opažati, što je dovelo do većeg straha od intimnosti i teškoća u održavanju stabilnih intimnih odnosa. Lee (2018) je provela longitudinalno istraživanje utjecaja rastave roditelja na partnerske odnose u mlađoj

odrasloj dobi. Na početku istraživanja sudionici su bili maturanti te odgovarali na pitanje o bračnom statusu roditelja, a 6 godina kasnije odgovarali su na pitanja o svojim partnerskim odnosima. Rezultati su pokazali kako rastava roditelja ima veći utjecaj na kćeri tijekom mlade odrasle dobi te su one sklonije oprezu pri kretanju u novi partnerski odnos. Pregledom navedenih istraživanja povezanosti roditeljskih odnosa i partnerskih odnosa mladih jasna je značajna uloga roditeljskih odnosa na iste, no većina istraživanja usmjerila se na kvalitetu već postojećih partnerskih odnosa mladih, stoga je vrijedno ispitati i njihovu sklonost ulaska u dugotrajne partnerske odnose.

1.4. Religioznost

Religioznost je tijekom proteklih stoljeća konceptualizirana i definirana na mnoštvo načina. Različite religijske organizacije i uvjerenja postoje diljem svijeta, što dovodi do većeg broja različitih definicija religije. Usprkos tome, neka zajednička obilježja religija su da je to skup simbola, prizivanje osjećaja poniznosti i strahopoštovanja što je povezano sa različitim obredima i ceremonijama na kojima sudjeluje zajednica (Giddens, 2007). Povezano s time, religioznost se može definirati kao sustav stavova sačinjen od subjektivnih vjerovanja, mišljenja, osjećaja i tendencija pojedinca koje se manifestiraju u načinima ponašanja (Marinović Jerolimov, 2005). Na temelju općih odredba religioznosti kao što su odlasci u crkvu, vjerovanje u određene vjerske istine i ponašanje prema moralnim propisima određene religije, religioznost je moguće raščlaniti na pet dimenzija: *vjera* – prihvaćanje teoloških učenja, *religiozna praksa* – javni rituali i osobna pobožnost, *religiozno iskustvo* – povezanost s Bogom, *znanje* – temeljno znanje o vjeri i *pripadnost* – ponašanje i utjecaj vjere na svakodnevno ponašanje pojedinca (Glock i Stark, 1999, prema Leutar i Leutar, 2007). Kako se tijekom mlade odrasle dobi razvija identitet pojedinca, to može dovesti i do preispitivanja vlastitih uvjerenja te identiteta sebe kao vjernika. Razvoj apstraktnog mišljenja omogućuje pojedincu da razmišlja o konceptu vjere i njezinom značenju za njega. Na taj način mladi odrasli formiraju osobnu ideologiju, a često se događa i smanjenje zanimanja za vjeru (Klarin i Krasicki, 2020). U istraživanju Klarin i Krasicki (2020) na studentima u Hrvatskoj rezultati su pokazali da više od polovice mladih (58,14%) pokazuje iznadprosječno slaganje sa temeljnim načelima Katoličke crkve, dok druga istraživanja govore o još većem postotku mladih koji vjeruju u Boga te vjeru smatraju vrlo važnu u svome životu (Mandarić i sur., 2019). Prema

popisu stanovništva iz 2021. godine, 93.57% stanovnika Hrvatske je religiozno, a najviše njih (78.97%) izjašnjavaju se kao katolici, stoga velik postotak mladih vjernika nije iznenađujući. Također, brojna istraživanja pokazala su kako su žene religioznije od muškaraca te je življenje i izražavanje vjere snažnije kod žena (Bezinović i sur., 2005; Mandarić i sur., 2019). Međutim, religioznost mladih je individualna i često subjektivna te je bitno razlučiti prihvaćanje teoloških učenja i religioznu praksu u svakodnevnom životu. Bendra i suradnici (2020) proveli su istraživanje religioznosti mladih te pronašli kako približno polovica sudionika (47.2%) prakticiraju vjeru te redovito odlaze u crkvu. Također, tek trećina njih svakodnevno moli i razgovara s Bogom. Marinović Jerolimov (2002) sugerira kako na razini vrijednosti, kao što uostalom paralelno prihvaćaju crkvena i izvanckvena vjerovanja, mladi ne smatraju nespojivim svoju religioznost i istovremeno zadržavanje stavova suprotnih stavovima svoje religije i crkve u području seksualnosti.

1.4.1. Religioznost i partnerski odnosi

„Ja ... uzimam tebe ... za svoga/svoju supruga/suprugu i obećavam ti vjernost u dobru i zlu, u zdravlju i bolesti i da ću te ljubiti i poštovati u sve dane života svoga.“ riječi su koje godišnje tisuće parova izgovara na svečanosti crkvenog vjenčanja diljem Hrvatske. U prisutnosti obitelji i prijatelja, parovi obećavaju predanost partneru u svim životnim okolnostima. Pojedinci koji prakticiraju vjeru ranije ulaze u brak, birajući ga prije nego kohabitaciju koja je u prošlosti bila shvaćana kao „život u grijehu“, dok je danas sve više prihvaćena kao oblik obiteljske zajednice. Također, kod religioznih pojedinaca koji prakticiraju vjeru uočena je manja stopa razvoda (Lambert i Dollahite, 2008). Prema Bibliji, ljubav je smatrana više odlukom nego osjećajem (Schulz i Schulz, 2002, prema Wong, 2009). Pojedinci bi trebali duboko razmotriti odnos prije donošenja odluke ulaska u partnerski odnos, a važan čin predanosti odnosu je ulazak u brak. Biblijsko viđenje smatra brak trajnom predanosti partneru koji se treba dogoditi jednom u životu. Osim toga, rastava (prekidanje predanosti) je rijetko pronađena kao opcija među religioznim parovima (Lambert i Dollahite, 2008). Lambert i Dollahite (2008) ustanovili su postojanje jače predanosti odnosu kod parova s većom religioznošću. Religioznost je parovima usadila želju za postojanošću i stabilnosti veze, što pridonosi boljoj komunikaciji među partnerima te pomaže u rješavanju problema (Lambert i Dollahite, 2006). S obzirom na navedeno, moguće je zaključiti

kako religioznost parovima usađuje povjerenje u zajedničku budućnost, što im dalje daje poticaj da ostanu zajedno. Pojedinaac koji ulazi u partnerski odnos s namjerom „ispitivanja terena“ vrlo vjerojatno se kvalitativno razlikuje u razini predanosti od religioznog pojedinca koji ulazi u partnerski odnos s namjerom i težnjom dugotrajnosti. Prema Wong (2009) rezultati istraživanja pokazuju kako sudionici koji su se identificirali kao kršćani imaju manje strasti, a više predanosti u partnerskim odnosima od nereligioznih sudionika. Također, kršćani s višom razinom religioznosti pokazuju više predanosti partnerskim odnosima od onih s nižom razinom religioznosti. Rezultati istraživanja Shimkowski i suradnika (2018) pokazali su pozitivnu povezanost religioznosti i očekivanja u partnerskim odnosima, što ukazuje kako kod religioznijih pojedinaca postoji sklonost i unaprijed isplanirana očekivanja o izgledu njihova odnosa. Budući da je religioznost važan čimbenik povezan s emocijama i ciljevima u potrazi za romantičnim partnerima, vrijedno je ispitati religioznost mladih odraslih osoba te njezinu ulogu u dugotrajnim partnerskim odnosima mladih.

1.5. Seksualna orijentacija

Od začetka evolucijske psihologije, ljudska seksualnost se nalazi u središnjem interesu istraživača koji pokušavaju ponuditi odgovore u svrhu boljeg razumijevanja seksualnosti kao emocionalno – motivacijskog stanja, ali i kao ponašanja u vidu odabira partnera i zadovoljenja potreba pojedinaca (Sekso, 2022). Seksualna orijentacija odnosi se na obrazac emotivne, romantične ili seksualne privlačnosti prema muškarcima, ženama, i muškarcima i ženama ili prema nekom drugom rodu (Davies, 2015). Ona uključuje kontinuum od isključivo heteroseksualne orijentacije preko biseksualne do isključivo homoseksualne orijentacije (Green i Herek, 1999). Sam konstrukt seksualne orijentacije je relativno nov pojam, iako kroz povijest pojava homoseksualnog ponašanja nije strana. Primjerice, u staroj Grčkoj, koja se smatra kolijevkom moderne civilizacije, istospolni odnosi bili su transparentni i uobičajeni no seksualna orijentacija tada se nije pokazala kao značajan koncept. Uvjerenje da se pojedinci mogu smisleno definirati temeljem njihove seksualne privlačnosti i ponašanja počelo se širiti tek u kasnom 19. stoljeću (Herek, 2007). Dugi niz godina sve osim heteroseksualne orijentacije smatralo se patološkom pojavom te su pojedinci sa različitom seksualnom orijentacijom bili podlagani raznim pokušajima liječenja. Tek 1973. godine Američka psihološka asocijacija izbacuje homoseksualnost s popisa

poremećaja iz Dijagnostičkog i statističkog priručnika za duševne poremećaje. Istraživanja seksualne orijentacije započeo je Alfred Kinsey (1948) polovicom prošlog stoljeća te time izazvao kontroverze u društvu, ali i otvorio prostor novim znanstvenim vidičima. Prije Kinseyja generalno je uvjerenje bilo da su ljudi nužno ili heteroseksualni ili homoseksualni, dok on umjesto ovakvog binarnog pristupa predlaže seksualnost na kontinuumu. Kao istraživačku metodu koristio je dubinske intervjuje te dobio rezultate koji sugeriraju kako je čak 37% američkih muškaraca imalo barem jedno homoseksualno iskustvo, a 10% njih su isključivo homoseksualni, dok je prevalencija homoseksualnosti kod žena manja u odnosu muškarce – od 2 do 6% (Herek, 2010). Danas suvremeni podaci pokazuju kako je u prosjeku 80% populacije heteroseksualno, 3% homoseksualno, 4% biseksualno te ostatak ostaje neizjašnjen (*Ipsos global survey*, 2021). Gledajući samo populaciju mladih odraslih (generaciju Z), prema istim podacima, njih 18% izjašnjava se kako su samo ili uglavnom privučeni istim spolom ili jednako privučeni od oba spola (*Ipsos global survey*, 2021).

1.5.1. Seksualna orijentacija i partnerski odnosi

Seksualna orijentacija predstavlja bitan čimbenik u partnerskim odnosima, na način da muškarci homoseksualne orijentacije doživljavaju najviše seksualnog i emocionalnog zadovoljstva iz neobaveznog odnosa (Mark i sur., 2015). Također, istraživanja navode kako homoseksualni i biseksualni muškarci obzirom na veću mogućnost izbora potencijalnih partnera pokazuju nerestriktivnije ponašanje u partnerskim odnosima od muškaraca heteroseksualne orijentacije te manju tendenciju dugotrajnim partnerskim odnosima (Bailey i sur., 1994; Lindfors, 2019). U svom istraživanju sa biseksualnim osobama Frederick i Fales (2016) pronašli su kako je samo trećina sudionika pokazivala neugodu u situaciji kada njihov odnos s partnerom nije bio definiran. Iste nalaze autori su dobili i na uzorku homoseksualnih pojedinaca gdje nije pronađena razlika između homoseksualnih muškaraca i homoseksualnih žena, dok su Diamond i Dube (2002) ipak utvrdili postojanje snažnije odanosti kod homoseksualnih žena nego kod homoseksualnih muškaraca u partnerskom odnosu. Nadalje, istraživanje Cubells – Serra i suradnika (2021) o povezanosti mitova o ljubavi sa seksualnom orijentacijom sudionika govori kako homoseksualni i biseksualni pojedinci pokazuju manje slaganje sa mitovima o ljubavi. Neki od istraživanih mitova su mit o ekskluzivnosti odnosa – možemo biti s jednom osobom u isto vrijeme, mit o braku –

partnerska ljubav treba voditi ka stabilnom odnosu, kohabitaciji ili braku te mit o paru – monogamno, dugotrajno partnerstvo je nešto prirodno i univerzalno. Uzimajući u obzir manje slaganje pojedinaca s ovim mitovima, može se donijeti zaključak kako seksualna orijentacija igra ulogu u ulasku osoba u dugotrajne partnerske odnose na način da su homoseksualni i biseksualni sudionici manje skloni dugotrajnim odnosima. Kvalitativni nalazi Macapagal i suradnika (2015) dokumentiraju kako mladi pripadnici seksualnih manjina opisuju slične faze razvoja partnerskih veza kao i heteroseksualna mladež. Također, mladi opisuju težnju za dugotrajnim, predanim partnerskim odnosom u odrasloj dobi, uključujući brak (D'Augelli i sur., 2007). Unatoč desetljećima tijekom kojih istospolni brakovi nisu bili legalizirani, seksualna manjina je stvarala snažne, zdrave i predane odnose (Reczek i sur., 2009), a u današnje vrijeme sve više ljudi mogu otvoreno pokazivati svoju seksualnu orijentaciju te je zbog toga vrijedno istraživati njezinu ulogu u partnerskim odnosima. Pregledom nalaza prijašnjih istraživanja o sklonosti seksualnih manjina ulasku u dugotrajne odnose, može se zaključiti kako ne postoji konsenzus vezan uz ulazak seksualnih manjina u dugotrajne odnose zbog čega postoji potreba za dodatnim provjeravanjem povezanosti seksualne orijentacije i partnerskih odnosa.

Partnerski odnosi u životima mladih odraslih osoba imaju veliku važnost te se stvaraju i odvijaju na mnogo različitih načina. Potrebno je prepoznati i istražiti čimbenike koji mogu doprinijeti zdravome (ili kvalitetnom) razvoju i održavanju dugotrajnih partnerskih odnosa mladih odraslih osoba.

2. Cilj i problemi

Cilj provedenog istraživanja bio je ispitati ulogu emocionalne inteligencije, obiteljske komunikacije i rješavanja problema, percepcije kvalitete roditeljskog odnosa, religioznosti i seksualne orijentacije u objašnjenju sklonosti mladih odraslih osoba dugotrajnim partnerskim odnosima.

Pri tome su formulirani sljedeći problemi istraživanja:

1. Ispitati razinu emocionalne inteligencije, obiteljske komunikacije i rješavanja problema, percepciju odnosa među roditeljima, razinu religioznosti te seksualnu orijentaciju, sklonost odnosno status u pogledu dugotrajnog partnerskog odnosa te ispitati spolne razlike u

2. Utvrditi postojanje razlika među skupinama onih koji su trenutno u percipiranom dugotrajnom partnerskom odnosu, onih koji su skloni dugotrajnom partnerskom odnosu, no trenutno nisu u njemu i onih koji trenutno imaju samački status i preferiraju ga, u pogledu emocionalne inteligencije, obiteljske komunikacije i rješavanja problema, percepcije odnosa među roditeljima, religioznosti te seksualne orijentacije.

3. Metoda

3.1. Sudionici

U istraživanju je sudjelovalo ukupno 496 sudionika, od čega je 75,6% uzorka ženskog spola (njih 375), dok 24,4% uzorka čine sudionici muškog spola (njih 121). Uzorak je prigodan. Raspon dobi sudionika je od 21 do 27 godina, uz prosječnu dob od 24 godine ($M=23,81$, $SD=1,890$), odnosno mlada odrasla dob u istraživanju je ravnomjerno raspoređena. Prosječna dob ženskih i muških sudionika je gotovo jednaka ($M_{\text{žene}}=23,72$, $SD_{\text{žene}}=1,879$, $M_{\text{muškarci}}=24,20$, $SD_{\text{muškarci}}=1,900$).

U pogledu partnerskih odnosa sudionika ispitivana je sklonost, trenutni status te status u posljednjih šest mjeseci. Dugotrajnom odnosu sklono je 78,4% sudionika, životu bez partnera njih 16,7%, a 4,8% sudionika izrazilo je sklonost neobaveznom i kratkotrajnom odnosu. Trenutno se u odnosu za kojeg bi željeli da bude dugotrajan nalazi 59,5% sudionika, bez partnera je njih 36,9%, dok se u neobaveznom partnerskom odnosu nalazi njih 3,6%.

Sudionika koji su skloni dugotrajnom partnerskom odnosu te su trenutno u njemu ima 291 (58,7%), onih koji su skloni dugotrajnom partnerskom odnosu, ali trenutno nisu u njemu ima 98 (19,8%) dok onih koji su skloni životu bez partnera i nisu u partnerskom odnosu ima 80 (16,1%). Ukupan broj sudionika podijeljenih u ove tri skupine iznosi 469. Iz obrada su isključeni sudionici skloni neobaveznom i kratkotrajnom partnerskom odnosu, njih 23 (4,6%), sudionici koji su skloni životu bez partnera, ali su trenutno u dugotrajnom partnerskom odnosu, njih 3 (0,6%) te jedan sudionik koji je sklon kratkotrajnom partnerskom odnosu, ali je trenutno u dugotrajnom partnerskom odnosu (0,2%). Sudionici koji su skloni dugotrajnom partnerskom odnosu, ali su trenutno u neobaveznom partnerskom odnosu, njih 6 (6,1%), ulaze u daljnje obrade te pripadaju kategoriji osoba koje su sklone dugotrajnom odnosu, no trenutno nisu u njemu. Ova kategorija

većim dijelom sadrži osobe koje nisu u partnerskom odnosu, njih 92 (93,9%).

3.2. Instrumenti

3.2.1. Sociodemografska pitanja

Primijenjeni upitnik na početku je sadržavao nekoliko socio-demografskih pitanja odnosno pitanja o spolu, dobi, seksualnoj orijentaciji sudionika te njihovom odnosu prema religiji. Seksualna orijentacija ispitana je česticom „Kako bi dominantno opisao svoju seksualnu orijentaciju?” i ponuđenim odgovorima: *homoseksualna, heteroseksualna, biseksualna, i ne mogu/ne želim se izjasniti*. Religioznost sudionika ispitana je česticom „Kakav je Vaš trenutni odnos prema religiji?” i na nju ponuđenim odgovorima: (6) „Uvjeran sam vjernik/ca i prihvaćam sve što me moja vjera uči“, (5) „Religiozan/a sam premda ne prihvaćam sve što me moja vjera uči“, (4) „Dosta razmišljam o tome, ali nisam na čistu vjerujem li ili ne“, (3) „Prema religiji sam ravnodušan/a“, (2) „Nisam religiozan/a, iako nemam ništa protiv religije“, (1) „Nisam religiozan/a i protivnik/ca sam religije“.

3.2.2. Upitnik emocionalne kompetentnosti (UEK-45)

U istraživanju je upotrebljen Upitnik emocionalne kompetentnosti (UEK-45; Takšić, 2002) kao mjera samoprocjene sposobnosti emocionalne inteligencije. UEK-45 skraćena je verzija Upitnika emocionalne inteligencije (UEK- 136, Takšić, 1998), a sastoji se od 45 čestica koje su podijeljene u tri podljestvice Na podljestvicu „Sposobnosti uočavanja i razumijevanja emocija“ odnosi se 15 čestica (primjer čestice: „Kada sretnem poznanika, odmah shvatim kako je raspoložen“), 14 njih odnosi se na „Sposobnost izražavanja i imenovanja emocija“ (primjer čestice: „Gotovo uvijek mogu riječima opisati svoje osjećaje i emocije.“) i preostalih 16 na podljestvicu „Sposobnosti upravljanja i reguliranja emocijama“ (primjer čestice: „Nastojim ublažiti neugodne emocije, a pojačati pozitivne.“). Sudionici su na skali od pet stupnjeva od 1 „uopće NE“ do 5 „u potpunosti DA“ trebali procijeniti koliko se pojedina čestica odnosi na njih. Rezultati sudionika mogu se formirati kao jednostavne linearne kombinacije procjena čestica koje čine pojedinu podljestvicu. S obzirom da se smatra opravdanim i formiranje jednog rezultata koji se odnosi na opću emocionalnu inteligenciju, rezultat u ovom istraživanju je formiran na taj način. Pouzdanost cijelog Upitnika u različitim uzorcima iznosi od $\alpha = .88$ do $\alpha = .92$. (Takšić i sur., 2006),

dok u ovom istraživanju iznosi $\alpha=.92$. Upitnik je u javnoj domeni te preuzet sa stranice Sveučilišta u Rijeci.

3.2.3. Upitnik za procjenu obiteljske otpornosti (FRAS)

U istraživanju je primijenjen i Upitnik za procjenu obiteljske otpornosti (eng. *Family Resilience Assessment Scale* - FRAS) kojeg je razvila Sixley (2005), odnosno njegov hrvatski prijevod kojeg su razvile Ferić i suradnice (2016). Upitnik sadrži 6 podljestvica (54 čestice), a ukupna pouzdanost je $\alpha = .96$. Podljestvice upitnika su: „Obiteljska komunikacija i rješavanje problema” ($\alpha = .94$), „Pridavanje smisla nedaćama” ($\alpha = .58$), „Podrška susjeda” ($\alpha = .60$), „Obiteljska duhovnost” ($\alpha = .81$), „Obiteljska povezanost” ($\alpha = .70$), „Sigurnost i podrška u zajednici” ($\alpha = .65$). Konkretno, u istraživanju je, uz suglasnost autorice, korištena samo jedna podljestvica, „Obiteljska komunikacija i rješavanje problema” koja sadrži 28 čestica na koje su sudionici odgovarali na skali od 1 „izrazito se NE SLAŽEM“ do 4 „izrazito se SLAŽEM“. Pouzdanost podljestvice u ovom istraživanju iznosi $\alpha=.97$. Za dopuštenje korištenja upitnika i samo jedne ljestvice kontaktirana je autorica originalnog upitnika na engleskom jeziku, a odobrenje za korištenje je također dobiveno od autorica hrvatskog prijevoda.

3.2.4. Percepcija kvalitete roditeljskog odnosa i bračni status roditelja

Percepcija kvalitete roditeljskog odnosa ispitana je primjenom dviju čestica: „Kakvim biste opisali međusoban odnos Vaših roditelja tijekom Vašeg djetinjstva?” te „Kakvim biste opisali trenutni međusoban odnos Vaših roditelja?”, na koje su sudionici odgovarali na skali od 1 „posve neskladan” do 4 „posve skladan”, dok je bračni status roditelja ispitano česticom: „Koji je trenutni bračni status Vaših roditelja?” s ponuđenim odgovorima „U braku”, „Razvedeni”, „Jedan roditelj je preminuo, drugi je sada udovac/udovica”, „Nikada nisu ni bili u braku” te ponuđenim mjestom „Ostalo” za upisati druge mogućnosti. 74,4% sudionika odgovara kako su roditelji trenutno „U braku”, 13,1% odgovara „Razvedeni”, 9,3% „Jedan roditelj je preminuo, drugi je sada udovac/udovica”, 1,6% „Nikada nisu ni bili u braku”, dok su pod mogućnosti „Ostalo” navedeni razni odgovori: 0,2% „Majka i oćuh u braku”, 0,2% „Prvo razvedeni, a jedan roditelj je naknadno preminuo”, 0,2% „U braku, žive odvojeno”, 0,2% „Jedan roditelj je preminuo, drugi je u vezi”.

3.3. Postupak

Istraživanje je provedeno u razdoblju od 29. travnja 2024. do 12. lipnja 2024. kada su putem *online* obrasca prikupljani podaci. Upitnik je prosljeđen na e-mail adrese nekoliko fakulteta, postavljen u Facebook grupe studentskih domova u Hrvatskoj (SD „Stjepan Radić“, SD „Cvjetno naselje“, SD Varaždin, SD „Bruno Bušić“ u Splitu, SD Rijeka, SD Osijek), na Reddit (r/hrvatska, r/croatia) te na Forume (Ljubav, Kutak za školarce i studente). Sudionici su osim toga prikupljeni i korištenjem metode snježne grude na način da je poveznica za rješavanje upitnika u *online* obliku (*Google Forms*) poslana na velik broj privatnih kontakata poznanika mlade odrasle dobi od 21 do 27 godina. Pri tome se te sudionike zamolilo da poveznicu prosljede svojim poznanicima iste dobi.

U pozivu na istraživanje bilo je navedeno kako se traže sudionici u dobi od 21 do 27 godina. Ako su pripadali toj populaciji i bili voljni sudjelovati u rješavanju, sudionici su klikom na poveznicu mogli pristupiti upitniku naziva: *Povezanost nekih značajki mladih sa njihovim partnerskim odnosima*. U nazivu upitnika nije naveden konkretan naslov diplomskog rada (*Povezanost nekih značajki mladih sa sklonošću dugotrajnim partnerskim odnosima*) kako to ne bi utjecalo na odgovore i iskrenost sudionika.

Na prvoj stranici upitnika navedeno je kako se istraživanje provodi u svrhu pisanja diplomskog rada te se traže sudionici u dobi od 21 do 27 godina. Naglašeno je kako je sudjelovanje u istraživanju dobrovoljno i anonimno, kako sudionici imaju mogućnost odustajanja od istraživanja u bilo kojem trenutku te da se rezultati analiziraju samo na grupnoj razini u istraživačke svrhe. Od sudionika se zatražio informirani pristanak na način da je navedeno kako klikom na „Sljedeće“ daju pristanak za sudjelovanje i započinju s prvim setom pitanja. Za sva pitanja i nejasnoće ostavljena je e-mail adresa istraživačice. Procijenjeno trajanje ispunjavanja upitnika bilo je 10 – 15 minuta, a rezultati su zatim uneseni u bazu podataka i obrađeni pomoću SPSS programskog paketa za statističku obradu.

Sudionici su na početku odgovarali na sociodemografska pitanja, odnosno davali podatke o njihovoj dobi, spolu, seksualnoj orijentaciji i religioznosti. Zatim je uslijedilo ispunjavanje *Upitnika emocionalne kompetencije (UEK-45)* i *Upitnik za procjenu obiteljske otpornosti*. Zadnji dio upitnika sadržavao je pitanja o partnerskim odnosima sudionika. Na kraju upitnika stajala je zahvala za ispunjavanje.

4. Rezultati

U svrhu odgovaranja na postavljene probleme istraživanja, provedena je analiza deskriptivnih podataka, dok su razlike među grupama sudionika analizirane putem t-testa i analize varijance.

Tablica 1. Deskriptivni podaci za korištene varijable

	<i>N</i>	<i>Min</i>	<i>Max</i>	<i>M</i>	<i>SD</i>	Asimetričnost	Spljoštenost	S-W
Emocionalna inteligencija	469	86,00	220,00	166,41	20,464	-,253	,183	,079*
Obiteljska komunikacija i rješavanje problema	469	1,00	4,00	2,94	,729	-,567	-,326	,000
Međusoban odnos roditelja u djetinjstvu	469	1	4	2,91	,943	-,519	-,624	,000
Međusoban odnos roditelja trenutno	469	1	4	2,88	1,001	-,512	-,823	,000

* $p > 0.05$

Prikazani deskriptivni podaci za korištene varijable u istraživanju pokazuju kako s obzirom na teorijski raspon od 86 do 220 sudionici postižu relativno visoke rezultate na Upitniku emocionalne kompetentnosti ($M=166,40$, $SD=20,464$), no standardna devijacija ukazuje na velika raspršenja oko aritmetičke sredine, odnosno na raznolikost u emocionalnoj inteligenciji sudionika.

Iz prikazanih rezultata vidljivo je i kako sudionici, uz moguće minimalne rezultate 1 i maksimalne 4 procjenjuju Obiteljsku komunikaciju i rješavanje problema ($M=2,94$, $SD=0,729$) relativno visokim. Sukladno tome, s mogućim minimalnim rezultatima od 1 i maksimalnim rezultatima od 4, percepcija međusobnog odnosa roditelja tijekom djetinjstva kod sudionika je također u prosjeku relativno visoka ($M=2,91$, $SD=0,943$), kao i percepcija međusobnog odnosa roditelja trenutno ($M=2,88$, $SD=1,005$).

Osim rezultata emocionalne inteligencije, rezultati ostalih konstrukata u maloj mjeri odstupaju od normalne distribucije, odnosno konstrukti nisu normalno distribuirani ($p < .05$). Svi

konstrukti ne prelaze granične vrijednosti asimetrije +/- 3, te su unutar graničnih vrijednosti spljoštenosti od +/- 10. Provedenim testovima, dokazano je da distribucije nisu statistički značajno asimetrične, niti spljoštene. S obzirom na sve navedeno, zaključuje se kako je opravdano daljnje korištenje parametrijske statistike.

Tablica 2. *Deskriptivni prikaz religioznosti sudionika*

	N	%
Uvjeren sam vjernik/ca i prihvaćam sve što me moja vjera uči	69	14,7%
Religiozan/a sam premda ne prihvaćam sve što me moja vjera uči	168	35,8%
Dosta razmišljam o tome, ali nisam na čistu vjerujem li ili ne	50	10,7%
Prema religiji sam ravnodušan/a	18	3,8%
Nisam religiozan/a, iako nemam ništa protiv religije	131	27,9%
Nisam religiozan/a i protivnik/ca sam religije	33	7,0%

U odnosu prema religiji vidljivo je kako oko pola sudionika navode da su vjernici te kako nešto više od trećine sudionika navode da nisu vjernici, dok su ostali sudionici u većoj mjeri ambivalentni, uz mali udio onih koji navode da su ravnodušni u pogledu religije.

Tablica 3. *Deskriptivni prikaz seksualne orijentacije sudionika*

	N	%
Seksualna orijentacija		
Heteroseksualna	392	85,96%
Seksualne manjine	64	14,03%

Najviše sudionika svoju seksualnu orijentaciju opisalo je kao dominantno heteroseksualnu (85,96%), dok se ostatak sudionika izjašnjava homoseksualnima (4,61%) ili biseksualnima (9,42%) što je u istraživanju spojeno u jednu kategoriju seksualne manjine (14,03%).

Tablica 4. *Deskriptivni prikaz trenutnog romantičnog statusa sudionika*

	N	%
U dugotrajnom odnosu	291	62,04%
Trenutno nisu u dugotrajnom odnosu	178	37,95%

U pogledu romantičnog statusa, najviše sudionika (od onih čiji podaci su uključeni u obradu) trenutno se nalazi u dugotrajnom partnerskom odnosu, njih 291 (62,04%), dok 178 (37,95%) sudionika trenutno nije u partnerskom odnosu. Broj heteroseksualnih sudionika koji su trenutno u dugotrajnom odnosu iznosi 254 (64,79%), dok je sudionika pripadnika seksualne manjine trenutno u dugotrajnom odnosu 37 (57,81%). Heteroseksualnih sudionika koji trenutno nisu u dugotrajnom odnosu ima 138 (35,20%), dok pripadnika seksualne manjine koji trenutno nisu u dugotrajnom odnosu ima 27 (42,18%).

Tablica 5. *Deskriptivni prikaz romantične sklonosti sudionika*

	N	%
Skloni dugotrajnom odnosu	389	82,94%
Skloni životu bez partnera	80	17,05%

Rezultati romantične sklonosti pokazuju kako je 389 (82,94%) skloni dugotrajnom partnerskom odnosu, dok je 80 (17,05%) sudionika izrazilo sklonost životu bez partnera. Broj heteroseksualnih sudionika koji su skloni dugotrajnom odnosu je 336 (85,71%), dok je sudionika pripadnika seksualne manjine sklonih dugotrajnom odnosu 46 (71,87%). Heteroseksualnih sudionika koji su skloni životu bez partnera ima 56 (14,28%), dok je životu bez partnera skloni 18 (28,12%) pripadnika seksualnih manjina.

Tablica 6. Rezultati t-testa za utvrđivanje spolnih razlika u mjerenim varijablama

	Žene		Muškarci		<i>t</i>	Cohen's <i>d</i>
	M	SD	M	SD		
Emocionalna inteligencija	167,44	19,957	163,03	21,790	1,982**	,216
Obiteljska komunikacija i rješavanje problema	2,93	,737	2,97	,704	-,500	-,054
Međusoban odnos roditelja u djetinjstvu	2,88	,963	2,99	,873	-1,078	-,116
Međusoban odnos roditelja trenutno	2,87	,997	2,94	1,034	-,639	-,069

* $p < 0.05$, ** $p < 0.01$

Kako bi se odgovorilo na prvi problem istraživanja provedeni su t-testovi za nezavisne uzorke s ciljem utvrđivanja značajnosti razlika u mjerenim konstruktima između muških i ženskih sudionika. Prije provođenja t-testa proveden je Levenov test homogenosti varijanci. Također, provedeni su testovi normalnosti koji pokazuju normalnu distribuciju rezultata emocionalne inteligencije ($p > .05$) dok ostali konstrukti nisu normalno distribuirani ($p < .05$). Zbog toga su provedeni testovi asimetrije kojima se dokazalo kako niti jedan konstrukt nije značajno asimetrično distribuiran ($p > .05$). Veličine uzoraka nisu podjednake odnosno veličina uzorka ženskog spola je dva puta veća od veličine uzorka muškog spola, no unatoč tome smatra se opravdanim provođenje parametrijske statistike.

Vidljivo je da postoji statistički značajna razlika u prosječnoj razini emocionalne inteligencije žena i muškaraca. Ženske sudionice postižu više rezultate od muških sudionika. U pogledu emocionalne inteligencije, razlike između spolova pronađene su na subskali *Sposobnosti uočavanja i razumijevanja emocija* ($M_{\text{žene}}=56,50$, $SD_{\text{žene}}=8,785$, $M_{\text{muškarci}}=53,55$, $SD_{\text{muškarci}}=9,885$, $t=2,999$ uz $df=467$, $p < .05$), dok na subskalima *Sposobnosti izražavanja i imenovanja emocija* ($t=1,747$ uz $df=467$, $p > .05$) te *Sposobnosti regulacije i upravljanja emocija* ($t=-,420$ uz $df=467$, $p > .05$) nisu pronađene razlike između ženskih i muških sudionika.

Cohen's *d* (Cohen, 1988) ukazuje na to kako je, uz 95%-tni interval pouzdanosti, veličina učinka spola kod religioznosti i emocionalne inteligencije mala. To bi značilo da je spol u manjoj mjeri povezan s religioznosti te emocionalnom inteligencijom. Drugim riječima, razina izraženosti navedenih varijabli je u maloj mjeri povezana sa spolom pojedinca.

Tablica 7. Prikaz hi-kvadrat testa za utvrđivanje spolnih razlika u religioznosti

	Spol				χ^2
	Ženski		Muški		
	N	%	N	%	
Uvjeren sam vjernik/ca i prihvaćam sve što me moja vjera uči	55	15,32%	14	12,72%	10,877*
Religiozan/a sam premda ne prihvaćam sve što me moja vjera uči	137	38,16%	31	28,18%	
Dosta razmišljam o tome, ali nisam na čistu vjerujem li ili ne	41	11,42%	9	8,2%	
Prema religiji sam ravnodušan/a	12	3,3%	6	5,4%	
Nisam religiozan/a, iako nemam ništa protiv religije	94	26,18%	37	33,63%	
Nisam religiozan/a i protivnik/ca sam religije	20	5,6%	13	11,81%	

*p<0.05

Provedeni su hi-kvadrat testovi za utvrđivanje spolnih razlika u religioznosti sudionika. Razlike u religioznosti su značajne na način da su žene više religiozne od muškaraca.

Tablica 8. Prikaz hi-kvadrat testa za utvrđivanje spolnih razlika u seksualnoj orijentaciji

Spol	Seksualna orijentacija				χ^2
	Heteroseksualna		Seksualna manjina		
	Ženski	Muški	Ženski	Muški	
	300	86,70%	46	13,29%	,652
	92	83,63%	18	16,36%	

*p<0.05

Provedeni su i hi-kvadrat testovi za utvrđivanje spolnih razlika u seksualnoj orijentaciji, statusu odnosno sklonosti u pogledu dugotrajnog partnerskog odnosa. Vidljivo je nepostojanje spolnih razlika u seksualnoj orijentaciji sudionika.

Tablica 9. Prikaz hi-kvadrat testa za utvrđivanje spolnih razlika u trenutnom partnerskom statusu

		Trenutni partnerski status						χ^2
		Samački status		U kratkotrajnom, neobaveznom odnosu		U odnosu za kojeg bi željeo/la da bude dugotrajan		
Spol	Ženski	122	33,98%	3	0,83%	234	65,18%	13,571*
	Muški	50	45,45%	3	2,72%	57	51,81%	

*p<0.05

Razlike u romantičnom statusu značajne su na način da je više žena trenutno u odnosu za kojeg bi željela da je dugotrajan.

Tablica 10. Prikaz hi-kvadrat testa za utvrđivanje spolnih razlika u sklonosti partnerskim odnosima

		Sklonost				χ^2
		Životu bez partnera		Dugotrajnom partnerskom odnosu		
Spol	Ženski	59	16,43%	300	83,56%	,420
	Muški	21	19,09%	89	80,90%	

*p<0.05

Vidljivo je kako nisu utvrđene značajne razlike u sklonosti dugotrajnim partnerskim odnosima između ženskih i muških sudionika.

Tablica 11. Rezultati jednosmjerne ANOVA-e za utvrđivanje razlika u mjerenim varijablama između sudionika koji su skloni životu bez partnera i sami su, onih koji su skloni dugotrajnom odnosu, no nisu u njemu te onih koji su skloni dugotrajnom odnosu i u njemu su

		N	M	SD	F	p
Emocionalna inteligencija	Skloni biti/trenutno sami	80	160,17	22,888	8,322	,000**
	Skloni biti/trenutno nisu u dugotrajnom odnosu	98	162,89	21,644		
	Skloni biti/trenutno u dugotrajnom odnosu	291	169,0	18,790		
Obiteljska komunikacija i rješavanje problema	Skloni biti/trenutno sami	80	2,68	,794	6,835	,001**
	Skloni biti/trenutno nisu u dugotrajnom odnosu	98	2,91	,733		
	Skloni biti/trenutno u dugotrajnom odnosu	291	3,02	,694		
Međusoban odnos roditelja u djetinjstvu	Skloni biti/trenutno sami	80	2,90	,936	,501	,606
	Skloni biti/trenutno nisu u dugotrajnom odnosu	98	2,99	,891		
	Skloni biti/trenutno u dugotrajnom odnosu	291	2,88	,963		
Međusoban odnos roditelja trenutno	Skloni biti/trenutno sami	80	2,78	1,006	,916	,401
	Skloni biti/trenutno nisu u dugotrajnom odnosu	98	2,98	,930		
	Skloni biti/trenutno u dugotrajnom odnosu	291	2,88	1,029		

*p<0.05, **p<0.01

Kako bi se dobio odgovor na drugi problem istraživanja provedene su jednosmjerne ANOVA-e za utvrđivanje razlika među skupinama onih koji su skloni dugotrajnom partnerskom odnosu te su trenutno u njemu, onih koji su skloni dugotrajnom partnerskom odnosu, ali su trenutno sami te onih koji su skloni životu bez partnera i trenutno su sami (Tablica 11). Provjeravale su se razlike među ovim skupinama u pogledu emocionalne inteligencije, obiteljske komunikacije i rješavanja problema, percepcije odnosa među roditeljima te religioznosti i seksualne orijentacije. Dobiveni rezultati pokazuju značajnu razliku među skupinama sudionika u emocionalnoj inteligenciji, obiteljskoj komunikaciji i rješavanju problema i seksualnoj orijentaciji.

Rezultati razlika u emocionalnoj inteligenciji ukazuju na postojanje značajne razlike među skupinama sudionika ($F(2)=8,322, p<.01$). Provedbom Scheffe post hoc testa utvrđene su razlike na način da se sudionici koji su skloni dugotrajnim partnerskim odnosima i trenutno su u njima statistički značajno razlikuju od ostalih sudionika, odnosno onih koji su skloni dugotrajnim partnerskim odnosima, ali trenutno nisu u njemu ($p<.05$) te onih koji su skloni životu bez partnera i trenutno su sami ($p<.05$). Nije utvrđena statistički značajna razlika između sudionika koji su skloni dugotrajnom partnerskom odnosu, ali trenutno nisu u njemu te sudionika koji su skloni životu bez partnera i trenutno su sami ($p>.05$). Računanjem razlika na subskalama, dobivene su razlike u *Sposobnosti uočavanja i razumijevanja emocija* ($F(2)=3,473, p<.05$), no iako je analizom varijance utvrđena statistički značajna razlika među skupinama, ona nije potvrđena post-hoc testom, odnosno niti jedna od razlika među pojedinačnim skupinama nije se pokazala značajnom. Razlike su pronađene i u *Sposobnosti izražavanja i imenovanja emocija* ($F(2)=11,453, p<.01$) na način da se sudionici koji su skloni dugotrajnom partnerskom odnosu te su trenutno u njemu razlikuju od sudionika koji su skloni dugotrajnom partnerskom odnosu, ali trenutno nisu u njemu ($M_1=51,86, SD_1=8,601, M_2=48,41, SD_2=9,367, p<.01$) te od sudionika koji su skloni životu bez partnera i trenutno su sami ($M_1=51,86, SD_1=8,601, M_3=47,08, SD_3=10,402, p<.01$). Nije utvrđena razlika između sudionika koji su skloni dugotrajnom partnerskom odnosu, ali trenutno nisu u njemu i onih koji su skloni životu bez partnera i trenutno su sami ($p>.05$). U *Sposobnosti regulacije i upravljanja emocijama* nisu pronađene razlike između skupina ($p>.05$).

Nadalje, rezultati u obiteljskoj komunikaciji i rješavanju problema također pokazuju kako postoji razlika među skupinama sudionika ($F(2)=6,835, p<.01$). Scheffe post hoc testom pokazano je kako se sudionici koji su skloni životu bez partnera te su trenutno sami razlikuju od sudionika koji su skloni dugotrajnom partnerskom odnosu i trenutno su u njemu ($p<.01$). Kao i kod emocionalne inteligencije, nisu utvrđene statistički značajne razlike između sudionika koji su skloni životu bez partnera te su trenutno sami i onih koji su skloni dugotrajnom partnerskom odnosu, ali trenutno nisu u njemu ($p>.05$). Različitost u odnosu na emocionalnu inteligenciju je što nije utvrđena ni razlika između sudionika koji su skloni dugotrajnom partnerskom odnosu, ali trenutno nisu u njemu te onih sklonih dugotrajnom partnerskom odnosu koji su trenutno u njemu ($p>.05$).

Tablica 12. Rezultati hi-kvadrat testa za utvrđivanje razlike u religioznosti između sudionika koji su skloni životu bez partnera i sami su, onih koji su skloni dugotrajnom odnosu, no nisu u njemu te onih koji su skloni dugotrajnom odnosu i u njemu su

	Skloni biti/trenutno sami		Skloni biti/trenutno nisu u dugotrajnom odnosu		Skloni biti/trenutno u dugotrajnom odnosu		χ^2
	N	%	N	%	N	%	
Uvjeren sam vjernik/ca i prihvaćam sve što me moja vjera uči	7	8,75%	18	18,37%	44	15,12%	7,896
Religiozan/a sam premda ne prihvaćam sve što me moja vjera uči	27	33,75%	33	33,67%	108	37,11%	
Dosta razmišljam o tome, ali nisam na čistu vjerujem li ili ne	9	11,25%	10	10,20%	31	10,65%	
Prema religiji sam ravnodušan/a	4	5,00%	1	1,02%	13	4,46%	
Nisam religiozan/a, iako nemam ništa protiv religije	27	33,75%	30	30,61%	74	25,42%	
Nisam religiozan/a i protivnik/ca sam religije	6	7,50%	6	6,12%	21	7,21%	

* $p < 0.05$, ** $p < 0.01$

Za utvrđivanje razlike između skupina u religioznosti sudionika korišten je hi-kvadrat test (Tablica 12) obzirom da se radi o križanju dviju kategorijalnih varijabli. Njime nije utvrđena značajna razlika između skupina ($\chi^2=7,896$, $p > .05$).

Tablica 13. Rezultati hi-kvadrat testa za utvrđivanje razlike u seksualnoj orijentaciji između sudionika koji su skloni životu bez partnera i sami su, onih koji su skloni dugotrajnom odnosu, no nisu u njemu te onih koji su skloni dugotrajnom odnosu i u njemu su

	Seksualna orijentacija				χ^2
	heteroseksualna		seksualna manjina		
	N	%	N	%	
Skloni biti/trenutno sami	56	14,28%	18	28,13%	8,574**
Skloni biti/trenutno nisu u dugotrajnom odnosu	88	22,44%	9	14,06%	
Skloni biti/trenutno u dugotrajnom odnosu	248	63,26%	37	57,81%	

* $p < 0.05$, ** $p < 0.01$

Za utvrđivanje razlike između skupina u seksualnoj orijentaciji sudionika korišten je hi-kvadrat test (Tablica 13) obzirom da se radi o križanju dviju kategorijalnih varijabli. Njime je utvrđena značajna razlika između skupina ($\chi^2=8,574$, $p < .05$). Sudionici koji su skloni životu bez partnera i trenutno su sami u većoj su mjeri pripadnici seksualnih manjina, odnosno u manjoj su mjeri heteroseksualne orijentacije.

4. Rasprava

Cilj provedenog istraživanja bio je ispitati ulogu emocionalne inteligencije, obiteljske komunikacije i rješavanja problema, percepcije kvalitete roditeljskog odnosa, religioznosti i seksualne orijentacije u objašnjenju sklonosti mladih odraslih osoba dugotrajnim partnerskim odnosima. U svrhu odgovora provedena je deskriptivna analiza, t-test i analiza varijance.

Prvi problem u istraživanju bio je ispitati razinu emocionalne inteligencije, obiteljske komunikacije i rješavanja problema, percepciju odnosa među roditeljima, razinu religioznosti te seksualnu orijentaciju, sklonost odnosno status u pogledu dugotrajnog partnerskog odnosa te ispitati spolne razlike u navedenim varijablama. Šutić i suradnici (2022) sugeriraju kako sve više mladih istražuje suvremene, neobavezne oblike partnerskih odnosa, dok se želja za ostvarenjem dugotrajnog partnerskog odnosa javlja tek nakon završetka školovanja odnosno postizanja karijerne stabilnosti. Odnosi mladih odraslih osoba dinamični su te je u toj dobi veća vjerojatnost

promjene statusa u kratkome razdoblju, što pokazuju i podaci koji su dodatno prikupljeni ovim istraživanjem. Naime, trenutno je bez partnera 36,9% pojedinaca, dok 23,8% njih nije bilo u partnerskom odnosu u posljednjih šest mjeseci. Dakle, 13,1% osoba koji trenutno nisu u partnerskom odnosu su u nekom razdoblju posljednjih mjeseci bili u njemu. Dobiveni rezultati u ovom istraživanju pokazuju suprotno od istraživanja Šutić i suradnika (2022), odnosno kako je većina sudionika sklona dugotrajnom partnerskom odnosu te je nešto više sudionika od prosjeka i trenutno u odnosu za kojeg bi željelo da bude dugotrajan. Ovi rezultati slažu se s rezultatima istraživanja James-Kangal i suradnika (2018) u kojemu je također većina sudionika mlade odrasle dobi izjavila težnju za biti u dugotrajnom partnerskom odnosu. Šutić i suradnici (2022) i James-Kangal i suradnici (2018) slažu se u nalazima svojih istraživanja kako su žene sklonije težnji i ulasku u dugotrajni partnerski odnos, dok je za muškarce očekivano kasnije predavanje dugotrajnim partnerskim odnosima. Žene također, imaju izraženiju ljubavnu komponentnu intimnosti i odanosti, za razliku od muškaraca (De Andrade i sur., 2015), koje igraju važnu ulogu u dugotrajnosti odnosa i ponašanju pojedinca u pogledu održavanja veze (Rusbult, 1980). Takvi nalazi u skladu su sa nalazima ovog istraživanja odnosno rezultatima t-testa gdje je dobivena statistički značajna razlika između žena i muškaraca u pogledu trenutnog partnerskog statusa. Dakle, značajno veći udio žena od muškaraca se trenutno nalazi u partnerskim odnosima za koje bi voljele da budu dugotrajni. Ovi nalazi podržani su, osim istraživanjima, i statistikom koja pokazuje kako su godine stupanja u prvi brak niže kod žena (28,9%) nego kod muškaraca (31,4%) (Državni zavod za statistiku, 2021). Smatra se kako su ženama partnerske veze veći izvor podrške te su sklonije osnovati obitelj ranije čak i ako drugi aspekti njihovog života ostanu zakinuti (primjerice, obrazovanje), dok su muškarci skloniji obvezati se nakon postignute diplome ili karijernog uspjeha (James-Kangal i sur., 2018). Zanimljivo je, i donekle iznenađujuće, kako nije dobivena statistički značajna razlika u pogledu sklonosti dugotrajnim partnerskim odnosima između žena i muškaraca. Dakle, iako postoje razlike u trenutnom statusu, i žene i muškarci skloni su dugotrajnim partnerskim odnosima. Kao što je već spomenuto, iako izražavaju sklonost dugotrajnom partnerskom odnosu, istraživanja pokazuju kako su muškarci spremni na predanost partnerskom odnosu nešto kasnije od žena te se tada obvezuju na dugotrajan partnerski odnos (James-Kangal, 2018; Šutić i sur., 2022). Obzirom na to da je u istraživanju zastupljen značajno veći broj žena od muškaraca, moguć je i utjecaj razlike u broju sudionika na rezultate u pogledu razlika partnerske sklonosti po spolu.

U pogledu emocionalne inteligencije, u ovom istraživanju sudionici postižu relativno visoke rezultate uz veliko raspršenje oko aritmetičke sredine, čime se ukazuje na raznolikost rezultata sudionika na Upitniku emocionalne kompetentnosti odnosno raznolikost u emocionalnoj inteligenciji sudionika. Jedna od specifičnosti vezanih uz emocionalnu inteligenciju je pretpostavka da se, za razliku od drugih inteligencija, ona može razvijati tijekom dobi i s iskustvom (Takšić i sur., 2006). Tijekom posljednjeg desetljeća vidljiv je i povećan interes za primjenu programa koji upravo za cilj imaju razvijati emocionalnu inteligenciju. Provedba ovih programa najčešća je u školama s obzirom na to da većina djece pohađa školu te se time obuhvaća veliki broj djece koji sudjeluju u programu. Primjer jednog takvog programa je PATHS (*Promoting Alternative Thinking Strategies*, Kelly i sur., 2004, prema Takšić i sur., 2006), odnosno program za promicanje alternativnih strategija mišljenja. Kako su sudionici ovog istraživanja mladi odrasli u dobi između 21 i 27 godina, neki od njih još uvijek se nalaze u obrazovnom sustavu, dok su drugi nedavno izašli iz njega te je moguće kako je na njihov visok rezultat u emocionalnoj inteligenciji to igralo ulogu. Također, moguću ulogu u pokazanim visokim rezultatima emocionalne inteligencije igra i visoko obrazovanje te sam odabir studija sudionika obzirom da je upitnik poslan na mnogo studentskih adresa. Tijekom mlade odrasle dobi, oni uspostavljaju svoj identitet te postaju samostalne, izgrađene osobe (Berk, 2008) čime se, zahvaljujući i iskustvima koja su do sada proživjeli, razvija i njihova emocionalna inteligencija. Istraživanjem su dobivene i značajne razlike između žena i muškaraca na način da su žene više emocionalno inteligentne od muškaraca što se slaže sa drugim sličnim istraživanjima ovog konstrukta (Cabello i sur., 2016; Svoboda, 2013). Joseph i Newman (2010) u meta analizi emocionalne inteligencije koja je uključivala i spolne razlike zaključili su kako žene postižu više rezultate na svim dimenzijama emocionalne inteligencije. Takvi rezultati donekle se razlikuju od rezultata ovog istraživanja gdje su pronađene razlike u korist žena samo u sposobnosti uočavanja i razumijevanja emocija, dok se u sposobnosti izražavanja i imenovanja te sposobnosti regulacije i upravljanja emocija ne razlikuju od muškaraca. Macuka (2012) u istraživanju spolnih razlika u regulaciji emocija na populaciji hrvatskih adolescenata ne nalazi razliku između dječaka i djevojčica, što potkrepljuje nalaze ovog istraživanja, kao i istraživanje Franco i suradnika (2017) koji govore kako djevojčice imaju višu razinu razumijevanja emocija. Ove razlike mogu se pripisati razlici u odgoju i socijalizaciji žena i muškaraca od djetinjstva. Naime, i dalje je prisutna nejednakost u emocionalnom odgoju muške i ženske djece te ono dovodi do razvijanja različitih vještina kod njih. Žene zato postaju vještije u

čitanju verbalnih i neverbalnih pokazatelja emocija, kao i komuniciranju vlastitih osjećaja (Sanchez-Nunez i sur., 2008). Zanimljivo je što nije pronađena razlika u sposobnosti izražavanja i imenovanja emocija između žena i muškaraca u ovom istraživanju, no moguće je kako je to odraz visokog obrazovanja sudionika.

Nadalje, provedenim istraživanjem pokazalo se kako je polovica sudionika religiozna, iako veliko raspršenje rezultata ukazuje na raznolikost u religioznosti sudionika. Obzirom na definiciju religioznosti kao sustava stavova sačinjenih od subjektivnih vjerovanja, mišljenja, osjećaja i tendencija pojedinca (Marinović Jerolimov, 2005) raspršenje rezultata te razlike u stupnju religioznosti su očekivane. Tijekom mlade odrasle dobi događa se i razvoj identiteta te apstraktnog mišljenja što može dovesti i do promišljanja o religioznosti, vjeri te njezinom značenju za mlade odrasle pojedince. Uz sve navedeno, rezultati ovog istraživanja upućuju kako mladi imaju podijeljenu sklonost prema religiji, pri čemu ih je oko polovice religiozno, što je u skladu s drugim istraživanjima. Klarin i Krasicki (2020) u istraživanju na studentima Hrvatske pronalaze kako više od polovice mladih (58.14%) pokazuje iznadprosječno slaganje sa temeljnim načelima Katoličke crkve, dok Mandarić i suradnici (2019) govore o još većem postotku mladih koji vjeruju u Boga te vjeru smatraju vrlo važnom u svome životu. Svi ovi nalazi slažu se i sa statistikom Popisa stanovništva Hrvatske iz 2021. godine koja govori kako je 93.57% stanovnika religiozno. Mandarić i suradnici (2019) pronašli su također i spolne razlike u religioznosti na način da su žene više religiozne od muškaraca te je življenje i izražavanje vjere snažnije kod žena. To potvrđuju i nalazi ovog istraživanja, gdje je pronađena statistički značajna razlika u religioznosti između žena i muškaraca, na način da žene pokazuju više razine religioznosti. Slični nalazi dobiveni su u istraživanjima na srednjoškolicima Vukovarsko-srijemske županije, gdje je pronađena statistički značajna razlika u odnosu na spol ispitanika, na način dominacije sudionika ženskoga spola među uvjerenim vjernicima i religioznim osobama, odnosno dominaciji sudionika muškoga spola među nesigurnim, ravnodušnim i protivnicima religije (Bendra i sur., 2020), a slični rezultati pronađeni su i kod američkih sudionika (Schnabel, 2015). Viša religioznost žena može se objasniti i pomoću njihovih viših rezultata u emocionalnoj inteligenciji, obzirom da istraživanja pokazuju kako je religioznost pozitivno povezana sa socijalno poželjnim ponašanjem te empatijom (Jack i sur., 2016).

U ovom istraživanju, sudionici su obiteljsku komunikaciju i rješavanje problema te međusoban odnos roditelja u djetinjstvu, kao i trenutni odnos, u prosjeku procijenili dobrima, odnosno sudionici obiteljske i roditeljske odnose u većini smatraju skladnima. Nije pronađena spolna razlika u navedenim konstruktima, što se slaže s nekim istraživanjima poput istraživanja obiteljske komunikacije Levin i suradnika (2012), gdje je utvrđeno kako i muški i ženski sudionici smatraju jednako teškim komunicirati sa jednim ili oba roditelja, što možemo smatrati „drugom stranom“ istraživanih konstrukata. Navedeno istraživanje bavilo se pitanjem zadovoljstva života mladih u kontekstu obitelji. Prema teoriji obiteljskih sustava, obitelj se smatra temeljnom emocionalnom jedinicom koja ima velik utjecaj na razvoj pojedinca (Branfenbrenner, 1979; prema Goldberg i Carlson, 2014) te su obiteljska komunikacija i percepcija kvalitete roditeljskog odnosa ključni za pozitivan razvoj pojedinaca.

Na kraju, ovim istraživanjem pokazano je kako je većina sudionika heteroseksualne orijentacije što je u skladu sa svjetskom statistikom koja sugerira da se 80% populacije izjašnjava kao heteroseksualno (*Ipsos global survey*, 2021). Nije pronađena statistički značajna razlika u seksualnoj orijentaciji između spolova što je donekle različito u odnosu na dosadašnja istraživanja koja sugeriraju kako je prevalencija homoseksualnosti manja kod žena nego muškaraca (Herek, 2010; *Ipsos global survey*, 2021; Bailey i sur., 2016). Važno je napomenuti razliku u broju ženskih i muških sudionika ovog istraživanja koja može igrati ulogu u ne dobivanju statistički značajne spolne razlike obzirom da je u istraživanju nešto više od dva puta više žena. Također, moguć je i utjecaj kulture na rezultate istraživanja. Naime, iako u današnje vrijeme pojedinci mogu otvorenije pokazivati svoju seksualnu orijentaciju, još uvijek postoji puno predrasuda i osuda s kojima se pripadnici seksualnih manjina moraju nositi te je njihov položaj u društvu još uvijek neizvjestan i nesiguran (Vučković Juroš, 2014), stoga je očekivano kako će skrivati svoje moguće veze te biti manje motivirani sudjelovati u ovakvom tipu istraživanja.

Drugi problem u istraživanju bio je utvrditi postojanje razlika među skupinama onih koji su trenutno u percipiranom dugotrajnom partnerskom odnosu, onih koji su skloni dugotrajnom partnerskom odnosu, no trenutno nisu u njemu i onih koji trenutno imaju samački status i preferiraju ga, u pogledu emocionalne inteligencije, obiteljske komunikacije i rješavanja problema, percepcije odnosa među roditeljima, religioznosti te seksualne orijentacije.

Partnerske veze često su praćene snažnim emocijama zbog čega bitnu ulogu u odnosima igra emocionalna inteligencija pojedinaca. Emocije imaju veliku ulogu u stvaranju i održavanju partnerskih odnosa te je stoga i razumljiv interes istraživača za pitanje uloge koju emocionalna inteligencija igra u partnerskim odnosima pojedinaca. Tako Davila i suradnici (2017) ističu ulogu emocionalne regulacije u uspostavljanju i održavanju partnerskih odnosa, dok Alonso-Ferres i suradnici (2019) navode da emocionalno inteligentniji pojedinci imaju učinkovitiju komunikaciju i bolju regulaciju vlastitih emocija, što im olakšava rješavanje problema koji bi se mogli pojaviti u partnerskim odnosima te time omogućava dugotrajnost odnosa. Može se zaključiti kako emocionalna inteligencija igra značajnu ulogu u partnerskim odnosima te pridonosi potencijalnoj dugotrajnosti odnosa. S time se slažu i rezultati ovog istraživanja koji, usporedbom tri skupine sudionika, pokazuju postojanje značajne razlike između skupina. Točnije, sudionici koji su skloni dugotrajnim partnerskim odnosima te su trenutno u njima, značajno se razlikuju od onih sklonih dugotrajnim odnosima koji trenutno nisu u njima te onih sklonima životu bez partnera koji su trenutno sami. Dakle, čak i oni koji imaju istu sklonost dugotrajnim partnerskim odnosima te se razlikuju samo u trenutnom partnerskom statusu imaju značajne razlike u pogledu emocionalne inteligencije na način da pojedinci koji su trenutno u dugotrajnim partnerskim odnosima imaju višu emocionalnu inteligenciju. Nalazi ovog istraživanja također pokazuju kako se osobe koje su sklone dugotrajnim partnerskim odnosima te su trenutno u njima razlikuju od osoba koje su sklone dugotrajnim partnerskim odnosima, ali trenutno nisu u njemu i od osoba koje su sklone životu bez partnera te su trenutno same, u sposobnosti izražavanja i imenovanja emocija, na način da pojedinci skloni dugotrajnim odnosima te trenutno u njima pokazuju bolju sposobnost izražavanja i imenovanja emocija. Ti nalazi slažu se s nalazima Alonso-Ferres i suradnika (2019) koji navode kako emocionalno inteligentniji pojedinci imaju bolju komunikaciju, što omogućava dugotrajnost odnosa. Dakle, osobe koje su trenutno u dugotrajnom partnerskom odnosu pokazuju bolje izražavanje emocija što omogućava održavanje odnosa, dok pojedinci koji su trenutno sami pokazuju slabije izražavanje i imenovanje emocija, čime se može objasniti njihov trenutni samski status, kao i želja za životom bez partnera u slučaju nemogućnosti ili smanjenoj mogućnosti izražavanja vlastitih emocija. Također, rezultati pokazuju postojanje razlika u sposobnosti uočavanja i razumijevanja emocija, no ne i razlike između pojedinačnih skupina što upućuje na potrebu dodatnih istraživanja. Obzirom na druga istraživanja poput onog Parker i suradnika (2021) koje govori kako pojedinci s boljim razumijevanjem tuđih emocija ulaze i razvijaju

zadovoljavajuće odnose, može se pretpostaviti kako osobe sklone dugotrajnim partnerskim odnosima te trenutno u njima, pokazuju bolje razumijevanje emocija. Zanimljivo je što u istraživanju nije pronađena razlika između skupina u sposobnosti regulacije i upravljanja emocijama, što se donekle razlikuje od pretpostavke da će osobe sklone dugotrajnim partnerskim odnosima te trenutno u njima pokazivati bolju regulaciju emocija. Ovo se može povezati i sa drugim istraživanjima emocionalne inteligencije u pogledu partnerskih odnosa. Prema Sternbergovoj trodijelnoj teoriji ljubavi (Aronson i sur., 2005) za razumijevanje partnerskog odnosa bitne su sastavnice intimnosti, strasti i odanosti. Vrsta ljubavi koju osoba doživljava ovisi o snazi i interakciji između tri navedene sastavnice, tako Sternbergova teorija dugotrajne partnerske odnose karakterizira visokim razinama intimnosti i odanosti, dok strast u njima opada (Šutić i sur., 2022). I druga istraživanja potvrdila su ovu teoriju te se sastavnice intimnosti i odanosti obično vežu uz dugotrajne partnerske odnose (Mengzhen i sur., 2023; Arriaga i Agnew, 2001). Istraživanje Schroder-Abe i Schutz (2011) bavilo se upravo povezanosti Sternbergovih sastavnica ljubavi i emocionalne inteligencije te rezultati otkrivaju kako pojedinci s višom razinom emocionalne inteligencije pokazuju veću odanost partnerskim odnosima. Osim odanosti, emocionalna inteligencija pozitivno je povezana i sa sastavnicom intimnosti (Maher i sur., 2017). Navedena istraživanja slažu se s nalazima provedenog istraživanja te daju objašnjenje pronađenih razlika između onih sudionika koji su trenutno u dugotrajnom partnerskom odnosu te onih koji su trenutno sami neovisno o preferiranoj sklonosti. Naime, sudionici koji su trenutno u dugotrajnim partnerskim odnosima posjeduju više razine emocionalne inteligencije te se posredno, zbog povezanosti emocionalne inteligencije sa sastavnicama intimnosti i odanosti, može pretpostaviti kako posjeduju i više razine intimnosti i odanosti partnerskim odnosima što objašnjava njihov trenutni partnerski status. Zahvaljujući višoj razini emocionalne inteligencije sudionici posjeduju bolje razumijevanje svojih i tuđih emocija, te njima mogu bolje upravljati, što im omogućuje razvoj zadovoljavajućih partnerskih odnosa, dok sudionici koji su također skloni dugotrajnim partnerskim odnosima, ali su trenutno sami, kao i oni koji pokazuju sklonost životu bez partnera, posjeduju niže razine emocionalne inteligencije, što je moglo doprinijeti činjenici da jesu u samačkome statusu i/ili da ga preferiraju te rezultati ovog istraživanja ne pronalaze statistički značajnu razliku među njima.

Nadalje, prve emocionalne veze pojedinca formiraju se u djetinjstvu u njegovoj primarnoj obitelji te postaju temelj njegova razvoja (Berk, 2008). Istraživanja pokazuju kako je djetetova

procjena odnosa unutar obitelji izravno povezana s formiranjem njegovog unutarnjeg radnog modela koji mu služi za tumačenje ponašanja u budućim odnosima (River i sur., 2021). Kumar i Mattanah (2016) sugeriraju kako se očekivanja o partnerskim odnosima uče upravo promatranjem komunikacije roditelja ili skrbnika. Mjerenjem konstrukta obiteljske komunikacije i rješavanja problema, u ovom istraživanju utvrđena je statistički značajna razlika između sudionika koji su skloni životu bez partnera te su trenutno sami i onih koji su skloni dugotrajnom partnerskom odnosu i trenutno su u njemu. Zanimljivo je što nisu utvrđene statistički značajne razlike između sudionika koji su skloni životu bez partnera i onih koji su skloni dugotrajnom partnerskom odnosu, ali trenutno nisu u njemu te između sudionika koji su skloni dugotrajnom partnerskom odnosu, ali trenutno nisu u njemu i onih koji su trenutno u dugotrajnom partnerskom odnosu. Sudionici koji su skloni biti te su i trenutno sami, postižu niže rezultate na skali obiteljske komunikacije i rješavanja problema. Niži rezultati na skali obiteljske komunikacije i rješavanje problema označavaju da sudionici smatraju kako u njihovoj obitelji nema dijeljenja osjećaja, međusobne empatije i podrške, ugodnih interakcija ili zajedničkih donošenja odluka (Ferić i sur., 2016). Dobiveni nalazi u skladu su i s drugim istraživanjima koja sugeriraju kako komunikacija i način rješavanja problema u obitelji utječu na pojedinca, tako što je roditeljski odnos obilježen visokim stupnjem negativne emocionalnosti povezan s problemima u komunikaciji i izražavanju emocija kod pojedinaca (Kim i sur., 2001 prema Collins i sur., 2009; Xia i sur., 2018). Također, Amato i DeBoer (2001, prema Batinić, 2019) u longitudinalnom istraživanju na djeci razvedenih roditelja otkrivaju manje razine predanosti partnerskim odnosima i sklonosti stupanju u brak, dok Morrison i suradnici (2017) sugeriraju kako pojedinci rastavljenih roditelja, uz manje razine predanosti, imaju i velik oprez ako ulaze u partnerski odnos. Ovi nalazi mogu objasniti ne postojanje statistički značajne razlike između sudionika sklonih životu bez partnera i onih sklonih dugotrajnom partnerskom odnosu, ali trenutno ne u njemu. Naime, ako pojedinci skloni dugotrajnom partnerskom odnosu obiteljsku komunikaciju procjenjuju lošijom moguće da su oprezniji s ulaskom u partnerski odnos te je to razlog njihovog trenutnog samačkog statusa. Obzirom na ulogu koju obitelj igra u načinu formiranja odnosa pojedinaca u mladoj odrasloj dobi, dobiveni nalazi nisu začuđujući. Komunikacija u obitelji jedan je od mnogo načina na koji si članovi mogu međusobno pokazivati ljubav i podršku (Walsh, 2015). Postojanje jasne i efikasne komunikacije značajno je za pozitivan razvoj pojedinaca te ih od najranije dobi uči toleriranju različitosti, preuzimanju odgovornosti za osjećaje i ponašanje te ih priprema za buduće izazove (Ferić i sur., 2016). Sve ovo

obrazac je ponašanja koji će pojedinci dalje koristiti u svakodnevnim situacijama. Ako je obiteljska komunikacija procijenjena kao loša odnosno rezultati sudionika su niski, očekivano je da su skloniji biti sami jer, kao što navode i prijašnja istraživanja, ne posjeduju pozitivna iskustva i učinkovit unutarnji radni model s kojim bi stvarali i održavali vlastite zadovoljavajuće partnerske odnose. Uz ovo se može nadovezati i mogućnost veće zastupljenosti nesigurne privrženosti koja nastaje kada dijete ima iskustvo nekonzistentnog odgoja, kod sudionika koji su skloni životu bez partnera. Naime, osobe s nesigurnom privrženosti su manje sklone ulasku u partnerske odnose te svoja iskustva s partnerskim odnosima opisuju negativnijim u odnosu na pojedince sa sigurnim stilom privrženosti (Kokorić i Gabrić, 2009). Iznenadujuće je što nije pronađena statistički značajna razlika i u ispitivanoj percepciji međusobnog odnosa roditelja u djetinjstvu i trenutno, unatoč pronađenoj razlici u obiteljskoj komunikaciji i rješavanju problema. Ovo nije u skladu s istraživanjima drugih autora poput Grbeš (2023) koja sugerira kako postoji povezanost između percepcije kvalitete roditeljskog odnosa u djetinjstvu i partnerskih odnosa mladih, na način da je veća razina percepcije roditeljskog sukoba povezana sa manjom razinom stabilnosti veze te izbjegavanjem u partnerskim odnosima. Moguće je da je na ove rezultate utjecao način ispitivanja percepcije međusobnog odnosa roditelja u djetinjstvu i trenutno, koji su ispitani jednom česticom. Također, obiteljska komunikacija i rješavanje problema sadrže konkretna pitanja o situacijama u obitelji o kojima sudionici moraju razmisliti te označiti odgovore, dok je moguće da njihova ukupna percepcija roditeljskog odnosa nije nužno loša.

Posljednje pronađene statistički značajne razlike između tri skupine sudionika u ovom istraživanju su razlike u seksualnoj orijentaciji, na način da sudionici koji su skloni životu bez partnera i trenutno su sami u većoj mjeri pripadaju seksualnim manjinama odnosno više se izjašnjavaju kao homoseksualni ili biseksualni od ostalih sudionika. Ovi nalazi slažu se sa određenim prijašnjim istraživanjima populacije seksualnih manjina, koja sugeriraju njihovo veće upuštanje u neobavezne partnerske odnose (Mark i sur., 2015) te nerestriktivnije ponašanje u partnerskim odnosima i manju tendenciju dugotrajnim odnosima (Lindfors, 2019). Cubbels – Serra i suradnici (2021) istraživali su slaganja sa mitovima o ljubavi poput mita o braku te mita o paru te otkrili kako homoseksualni i biseksualni sudionici pokazuju manje slaganje sa mitovima, odnosno ne smatraju da partnerska ljubav mora voditi do braka ili kohabitacije i ne smatraju kako je dugotrajno partnerstvo nešto prirodno i univerzalno. Ipak, istraživanje D'Augelli i suradnika (2007) na mladoj populaciji sugeriraju suprotno, odnosno opisuju kako mladi pripadnici

seksualnih manjina posjeduju težnju za dugotrajnim, predanim partnerskim odnosom. Prijašnja istraživanja, dakle, nisu ujednačena, što također ne iznenađuje obzirom da se radi o konstrukt koji se posljednjih godina sve više prihvaća i normalizira. Moguće je da na sklonost homoseksualnih i biseksualnih sudionika životu bez partnera utječe i društvena prihvatljivost njihovih odnosa. Iako je položaj seksualnih manjina sada bolji nego u povijesti, to ne znači da one nisu još uvijek marginalizirane. Prema EU LGBT (*Lesbian, Gay, Bisexual and Transgender*) studiji iz 2012. godine, čak 18% hrvatskih LGBT ispitanika izjavilo je da su u proteklih godinu dana doživjeli uznemiravanje više od 10 puta. U većini takvih slučajeva, zlostavljači su bili nepoznate osobe (33%), osobe iz škole ili fakulteta (32%) ili tinejdžeri (29%), što pripadnike seksualnih manjina može dovesti do svakodnevnog osjećaja straha ili nesigurnosti. Na primjer, čak 62% hrvatskih ispitanika izjavilo je da izbjegavaju posjećivati određena mjesta zbog straha da će biti napadnuti ili zlostavljani. 73% ispitanika zbog istog razloga također izbjegava držati se za ruke sa svojim istospolnim partnerom (Vučković Juroš, 2014). Moguće je, i ne iznenađujuće, da ih konstantan strah, zabrinutost i neprihvatanje dovodi do formiranja stava kako su skloni životu bez partnera.

Zanimljivo je što u istraživanju nije pronađena statistički značajna razlika između tri skupine sudionika u pogledu religioznosti. Naime, ovi nalazi nisu u skladu sa dosadašnjim istraživanjima koja pokazuju kako je religioznost povezana s većom predanošću partnerskim odnosima (Wong, 2009) te pridonosi želji parova za postojanošću i stabilnosti veze (Lambert i Dollahite, 2008). Dakle, u skladu s očekivanjima bila bi pojava razlike u religioznosti sudionika koji su sami te onih u dugotrajnim partnerskim odnosima. Kako je utvrđena relativno visoka prosječna razina religioznosti sudionika istraživanja, moguće je da zbog toga nisu pokazane razlike među skupinama, odnosno ukupne razine religioznosti nisu bile dovoljno različite za pokazivanje mogućih razlika. Također, Marinović Jerolimov (2002) sugerira kako mladi odrasli pojedinci na razini vrijednosti ne smatraju nespojivim svoju religioznost i istovremeno zadržavanje stavova suprotnih stavovima svoje religije. Razmatrajući i ovu mogućnost, nepostojanje razlika između tri skupine sudionika istraživanja nije začuđujuće jer mladi odrasli pojedinci, iako se izjašnjavaju kao religiozni, često religiju doživljavaju subjektivno te odvajaju prihvaćanje teoloških učenja i religioznu praksu u svakodnevnom životu. Zbog toga njihova religioznost ne mora imati bitnu ulogu u izboru načina života, odnosno sklonosti životu bez partnera ili dugotrajnom partnerskom odnosu. Osim toga, iako se u religijskoj praksi većinom naglašava važnost dugotrajne predanosti,

odnosno braka, niti samački status nije neusklađen s religijskim učenjima te se smatra prihvatljivim načinom života.

5.1. Ograničenja i doprinos istraživanja, te implikacije za buduća istraživanja

Nedostatak provedenog istraživanja vezan je uz uzorak sudionika koji su u njemu sudjelovali, a koji je bio prigodan. Ovaj nedostatak općenito se često javlja u *online* istraživanjima jer postoji mnogo toga što može utjecati na reprezentativnost uzorka (Dillman, 2007). Ova prijetnja valjanosti zaključivanja pokušala se donekle umanjiti na način da je istraživanje slano na velik broj adresa, kako bi uzorak bio što manje pristran. Pristranost uzorka, zbog autoselekcije, nije se mogla potpuno isključiti. Milas (2005) navodi kako su obrazovaniji pojedinci, kao i pojedinci koji su viši na ugodnosti, susretljivosti te intelektu od prosjeka te žene, skloniji sudjelovati u istraživanjima, što može imati ulogu i u rezultatima ovog istraživanja. Uz to, u istraživanju je problem mogla predstavljati i priroda pitanja i tema jer su ispitivane intimne teme koje bi sudionicima mogle uzrokovati neugodu, unatoč tome što je naglašena anonimnost i mogućnost odustajanja u bilo kojem trenutku. Osim prirode pitanja, problem je i nestandardiziranost uvjeta mjerenja, smanjena je mogućnost davanja dodatnih objašnjenja u slučaju nejasnoća, što može i utjecati na odustajanje sudionika prije kraja upitnika. Shodno tome, zbog odvojenosti istraživača i sudionika, smanjena je mogućnost kontrole uvjeta, primjerice obavljanja drugih aktivnosti tijekom rješavanja upitnika, što može imati snažne negativne učinke na kvalitetu rezultata istraživanja (Dillman, 2007). Također, na rezultate istraživanja mogla je utjecati izrazita razlika u broju sudionika po spolu te po veličini grupa u koje su sudionici po svojim odgovorima kategorizirani, vezano uz trenutni partnerski status, odnosno preferenciju statusa. Naime, ženskih sudionica je mnogo više od muških, te je isto tako, sudionika koji su skloni dugotrajnom partnerskom odnosu te su trenutno u njemu znatno više od ostalih sudionika u istraživanju.

Unatoč mogućim nedostacima, istraživanje je pružilo vrijedne rezultate o prirodi partnerskih odnosa mladih odraslih osoba. Rezultati daju uvid u konstrukte koji više ili manje pridonose dugotrajnim partnerskim odnosima mladih te njihovoj kvaliteti. Također, dobiveni su zanimljivi rezultati u pogledu razlika između tri istraživane skupine sudionika, koji potiču na daljnja istraživanja u ovom smjeru. Nalazi pružaju uvid i u značajnu ulogu emocionalne inteligencije te obiteljske komunikacije i rješavanja problema za sklonost, odnosno postojanje

dugotrajnog partnerskog odnosa. Uz to, moguće je i da je sam proces odgovaranja doprinio osvještavanju sudionika, vezano uz procese koji utječu na njihove težnje i odnose.

Preporuka za buduća istraživanja je korištenje kvalitativne metode istraživanja, uz provedenu kvantitativnu, kako bi se stekao dublji uvid u partnerske odnose mladih odnosno njihovu preferiranu sklonost životu bez partnera ili dugotrajnom partnerskom odnosu. Također, bilo bi korisno provesti istraživanje kojim bi se dubinski ispitala uloga samo jednog od konstrukata. Shodno tome, umjesto pojedinačnih pitanja korištenih u ovom istraživanju, bilo bi korisna primjena upitnika u budućim istraživanjima. Također, važno je proširiti uzorak sudionika u smjeru većeg broja muških sudionika i sudionika koji trenutno nisu u dugotrajnome odnosu. To bi uključilo veći broj sudionika u samačkome statusu i/ili sa samačkim preferencijama, kao i onih u kratkotrajnim vezama i/ili s preferencijama kratkotrajnih veza. Uz to, s obzirom da se ovaj rad usmjerio na mladu odraslu populaciju, bilo bi zanimljivo usporediti nalaze s onima koji bi bili dobiveni na nešto starijim sudionicima, primjerice na onima u četvrtom desetljeću života, s obzirom da se tadašnji životni stilovi i preferencije percipiraju trajnijima.

6. Zaključak

Cilj ovog istraživanja bio je ispitati ulogu emocionalne inteligencije, obiteljske komunikacije i rješavanja problema, percepcije kvalitete roditeljskog odnosa, religioznosti i seksualne orijentacije u objašnjenju sklonosti mladih odraslih osoba dugotrajnim partnerskim odnosima. Kako bi se dobio odgovor na postavljene istraživačke probleme provedeni su t-test i analiza varijance. Dobiveni rezultati istraživanja djelomično su potvrdili postavljene hipoteze.

Prvi problem istraživanja bio je ispitati razinu emocionalne inteligencije, obiteljske komunikacije i rješavanja problema, percepciju odnosa među roditeljima, razinu religioznosti te seksualnu orijentaciju, sklonost odnosno status u pogledu dugotrajnog partnerskog odnosa te ispitati spolne razlike u navedenim varijablama. Dobiveni rezultati upućuju na relativno visoku razinu emocionalne inteligencije, obiteljske komunikacije i rješavanja problema te religioznosti u uzorku sudionika. Također su pronađene statistički značajne spolne razlike u emocionalnoj inteligenciji, religioznosti te trenutnom partnerskom statusu na način da su ženske osobe pokazivale više razine emocionalne inteligencije i religioznosti te je veći udio njih trenutno u odnosu za koji bi željeli da bude dugotrajan.

Drugi problem u istraživanju bio je utvrditi postojanje razlika među skupinama onih koji su trenutno u percipiranom dugotrajnom partnerskom odnosu, onih koji su skloni dugotrajnom partnerskom odnosu, no trenutno nisu u njemu i onih koji trenutno imaju samački status i preferiraju ga, u pogledu emocionalne inteligencije, obiteljske komunikacije i rješavanja problema, percepcije odnosa među roditeljima, religioznosti te seksualne orijentacije. Dobiveni nalazi pokazuju višu emocionalnu inteligenciju kod osoba koje su trenutno u dugotrajnom partnerskom odnosu od onih skloni njemu, ali trenutno samih te onih sklonih životu bez partnera. Također, oni koji su skloni životu bez partnera procjenjuju obiteljsku komunikaciju i rješavanje problema lošijima od onih koji su trenutno u odnosu za koji bi željeli da bude dugotrajan. Osim toga, razlike su pronađene i u seksualnoj orijentaciji, na način da su osobe homoseksualne i biseksualne orijentacije u većoj mjeri sklone životu bez partnera.

Sveukupni nalazi istraživanja sugeriraju kako značajnu ulogu u sklonosti dugotrajnim partnerskim odnosima mladih odraslih osoba imaju emocionalna inteligencija te obiteljska komunikacija i rješavanje problema, što je potrebno dodatno istražiti.

ZAHVALE

Zahvaljujem se mentorici doc. dr. sc. Jeleni Maričić na izdvojenom vremenu i pomoći pri odabiru teme te pisanja diplomskog rada.

Također, hvala mojoj obitelji i prijateljima na pruženoj podršci kroz sve godine studiranja. Mojim curama (znate tko ste) na svakom plesu, smijehu (i suzama) i putovanju, mojoj cimi koja mi je obogatila zadnju godinu domskog života, mojim srednjoškolskim prijateljima koji su tu već dugo godina obrazovanja. Uz sebe imam malu vojsku velikih ljudi, hvala vam!

7. Literatura:

Acevedo, B. P. i Aron, A. (2009). Does a Long-Term Relationship Kill Romantic Love? *Review of General Psychology*, 13(1), 59–65. <https://doi.org/10.1037/a0014226>

Alonso-Ferres, M., Valor-Segura, I. i Expósito, F. (2019). Couple Conflict-facing Responses from a Gender Perspective: Emotional Intelligence as a Differential Pattern. *Psychosocial Intervention*, 28(3), 147 - 156. <https://doi.org/10.5093/pi2019a9>

- Aronson, E., Wilson, T. D. i Akert, R. M. (2005). *Socijalna psihologija*. MATE d.o.o. Zagreb. <https://www.scribd.com/document/487927191/Socijalna-psihologija-Elliot-Aronson-Timothy-D-Wilson-Robin-M-Akert>
- Arriaga, X. B. i Agnew, C. R. (2001). Being Committed: Affective, Cognitive, and Conative Components of Relationship Commitment. *Personality and Social Psychology Bulletin*, 27(9), 1190-1203. <https://doi.org/10.1177/0146167201279011>
- Bailey, J. M., Gaulin, S. J. C. i Glaude, B. A. (1994). Effects of gender and sexual orientation on evolutionarily relevant aspects of human mating psychology. *The Journal of Personality and Social Psychology*, 66, 1081– 1093. <https://doi.org/10.1037//0022-3514.66.6.1081>
- Bailey, J. M., Vasey, P. L., Diamond, L. M., Breedlove, S. M., Vilain, E. i Epprecht, M. (2016). Sexual Orientation, Controversy and Science. *Psychological Science in the Public Interest*, 17(2), 45-101. <https://doi.org/10.1177/1529100616637616>
- Batinić, L. (2019). *Doprinos iskustava iz primarnih obitelji obaju partnera kvaliteti intimne veze u mlađoj odrasloj dobi*. Diplomski rad. Zagreb: Filozofski fakultet. <urn:nbn:hr:131:526493>
- Bendra, I., Miletić, G. M. i Žanić, M. (2020). Neki aspekti religioznosti srednjoškolaca iz Vukovarskosrijemske županije i njihova povezanost s dominantnim vrijednosnim orijentacijama. *Diacovensia: teološki prilozi*, 28(1), 27-54. <https://doi.org/10.31823/d.28.1.2>
- Berk, L. E. (2008). *Psihologija cjeloživotnog razvoja*. Naklada Slap. <https://www.scribd.com/document/363463494/Psihologija-Cjelozivotnog-Razvoja-Laura-e-Berk>
- Bezinović, P., Marinović-Bobinac, A. i Marinović Jerolimov, D. (2005). Kratka ljestvica religioznosti: Validacija na uzorku adolescenata. *Društvena istraživanja: časopis za opća društvena pitanja*, 14(1-2), 75-76. <https://hrcak.srce.hr/16262>
- Bošković, A. (2020). *Emocionalna inteligencija i taktike manipulacije u ljubavnim vezama*. Završni rad. Zadar: Sveučilište u Zadru, Odjel za psihologiju. <https://urn.nsk.hr/urn:nbn:hr:162:147434>

- Braithwaite, S., i Holt-Lunstad, J. (2017). Romantic relationships and mental health. *Current Opinion in Psychology*, 13, 120–125. <https://doi.org/10.1016/j.copsyc.2016.04.001>
- Cabello, R., Sorrel, M. A., Fernández-Pinto, I., Extremera, N., i Fernández-Berrocal, P. (2016). Age and gender differences in ability emotional intelligence in adults: A cross-sectional study. *Developmental Psychology*, 52(9), 1486–1492. <https://doi.org/10.1037/dev0000191>
- Cohen, J. (1988). *Statistical power analysis for the behavioral sciences* (2. izdanje). Lawrence Erlbaum Associates. <https://doi.org/10.4324/9780203771587>
- Collins, W. A., Welsh, D. P., i Furman, W. (2009). Adolescent romantic relationships. *Annual Review of Psychology*, 60, 631–652. <https://doi.org/10.1146/annurev.psych.60.110707.163459>
- Cubells-Serra, J., Sanchez-Sicilia, A., Astudillo-Mendoza, P., Escandon-Nagel, N. i Baeza-Rivera, M. J. (2021). Assumption of the Myths of Romantic Love: Its Relationship With Sex, Type of Sex-Affective Relationship and Sexual Orientation. *Frontiers in Sociology*, 6(621646), 1-14. <https://doi.org/10.3389/fsoc.2021.621646>
- Cui, M. i Fincham, F.D. (2010). The differential effects of parental divorce and marital conflict on young adult romantic relationships. *Personal Relationships*, 17, 331–343. <https://doi.org/10.1111/j.1475-6811.2010.01279.x>
- D’Augelli, A. R., Rendina, H. J., Sinclair, K. O. i Grossman, A. H. (2007). Lesbian and Gay Youth’s Aspirations for Marriage and Raising Children. *Journal of LGBT Issues in Counseling*, 1(4), 77–98. https://doi.org/10.1300/J462v01n04_06
- Davies, D. (2015). *Seksualna orijentacija*. ResearchGate. https://www.researchgate.net/profile/Dominic-Davies-2/publication/265158771_Seksualna_orijentacija/links/54dddf240cf2814662eb9fe4/Seksualna-orijentacija.pdf
- Davila, J., Mattanah, J., Bhatia, V., Latack, J. A., Feinstein, B. A., Eaton, N. R., Daks, J. S., Kumar, S. A., Lomash, E. F., McCormick, M. i Zhou, J. (2017). Romantic competence, healthy

- relationship functioning, and well-being in emerging adults. *Personal Relationships*, 24(1), 162-184. <https://doi.org/10.1111/per.12175>
- De Andrade, A. L., Wachelke, J. F. R. i Howat-Reodrigues, A. B. C. (2015). Relationship Satisfaction in Young Adults: Gender and Love Dimensions. *Interpersona: An International Journal on Personal Relationships*, 9(1), 19-31. <https://doi.org/10.5964/ijpr.v9i1.157>
- Diamond, L. M. i Dube, E. M. (2002). Friendship and attachment among heterosexual and sexual-minority youths: Does the gender of your friend matter? *Journal of Youth and Adolescence*, 31(2), 155-166. <https://doi.org/10.1023/A:1014026111486>
- Dillman, D. A. (2007). *Mail and internet surveys: The Tailored Design Method 2007 update with new internet, visual, and mixed-mode guide*. John Wiley & Sons, Inc. https://www.researchgate.net/publication/230557511_Mail_and_Internet_Surveys_The_Tailored_Design_Method
- Državni zavod za statistiku. (2021). *Popis stanovništva, kućanstava i stanova 2021*. Preuzeto sa: https://www.dzs.hr/Hrv_Eng/publication/2021/popis2021.htm
- Etcheverry, P. E. i Agnew, C. R. (2004). Subjective norms and the prediction of romantic relationship state and fate. *Personal relationships*, 11(4), 409-428. <https://doi.org/10.1111/j.1475-6811.2004.00090.x>
- Eurostat. (2022). *Mean age at first marriage by sex*. Preuzeto s: <https://ec.europa.eu/eurostat/databrowser/view/tps00014/default/table?lang=en>
- Ferić, M., Maurović, I. i Žižak, A. (2016). Metrijska obilježja instrumenta za mjerenje komponente otpornosti obitelji: Upitnik za procjenu otpornosti obitelji (FRAS). *Kriminologija i socijalna integracija*, 24(1), 26-49. <https://hrcak.srce.hr/165868>
- Fischer, A. H., Kret, M. E. i Broekens, J. (2018). Gender differences in emotion perception and self-reported emotional intelligence: A test of the emotion sensitivity hypothesis. *PLoS ONE*, 13(1), 1-19. <https://doi.org/10.1371/journal.pone.0190712>

- Fitness, J. (2001). Emotional intelligence and intimate relationships. U J. Ciarrochi, J. P. Forgas, i J. D. Mayer (ur.), *Emotional intelligence in everyday life: A scientific inquiry* (str. 98–112). Psychology Press. <https://doi.org/10.4324/9780203943397>
- Franco, M. G., Beja, M. J., Candeias, A. i Santos, N. (2017). Emotion understanding, social competence and school achievement in children from primary school in Portugal. *Frontiers in Psychology*, 8, 1-15. <https://doi.org/10.3389/fpsyg.2017.01376>
- Frederick, D. A. i Fales, M. R. (2016). Upset over sexual versus emotional infidelity among gay, lesbian, bisexual, and heterosexual adults. *Archives of Sexual Behavior* 45, 175–191. <https://doi.org/10.1007/s10508-014-0409-9>
- Giddens, A. (2007). *Sociologija*. Nakladni zavod Globus. <https://www.scribd.com/document/438421672/giddens-sociologija-pdf>
- Goldberg, J. S. i Carlson, M. J. (2014). Parents' Relationship Quality and Children's Behavior in Stable Married and Cohabiting Families. *Journal of Marriage and Family*, 76(4), 762-777. <https://doi.org/10.1111/jomf.12120>
- Gomez-Lopez, M., Viejo, C. i Ortega-Ruiz, R. (2019). Well-Being and Romantic Relationships: A Systematic Review in Adolescence and Emerging Adulthood. *International Journal of Environmental Research and Public Health*, 16(13), 1-31. <https://doi.org/10.3390/ijerph16132415>
- Grbeš, L. (2023). *Povezanost privrženosti roditeljima i percepcije roditeljskih odnosa u djetinjstvu s kvalitetom partnerskih veza kod mladih odraslih*. Diplomski rad. Zagreb: Pravni fakultet. <https://urn.nsk.hr/urn:nbn:hr:199:006336>
- Green, B. i Herek, G. M. (1999). *Psihologija ženske i muške homoseksualnosti*. Jesenski i turk. <https://doi.org/10.4135/9781483326757>
- Herek, G. M. (2007). Sexual Orientation Differences as Deficits: Science and Stigma in the History of American Psychology. *Perspectives on Psychological Science*, 5(6), 693-699. <https://doi.org/10.1177/1745691610388770>
- Herek, G. M., Norton, A. T., Allen, T. J. i Sims, C. L. (2010). Demographic, Psychological, and Social Characteristics of Self-Identified Lesbian, Gay, and Bisexual Adults in a US Probability Sample. *Sex Res Soc Policy* 7, 176–200. <https://doi.org/10.1007/s13178-010-0017-y>

- Ipsos. (2021). LGBT+ Pride 2021 Global Survey. Preuzeto s: <https://www.ipsos.com/en/lgbt-pride-2021-global-survey-points-generation-gap-around-gender-identity-and-sexual-attraction>
- Jack A. I., Friedman, J. P., Boyatzis, R. E. i Taylor, S. N. (2016). Why do You Believe in God? Relationships between Religious Belief, Analytic Thinking, Mentalizing and Moral Concern. *PLOS ONE*, 11(5), 1-21. <https://doi.org/10.1371/journal.pone.0149989>
- James-Kangal, N., Weitbrecht, E.M., Francis, T.E. i Whitton, S.W. (2018). Hooking Up and Emerging Adults' Relationship Attitudes and Expectations. *Sexuality & Culture*, 22(3), 706-723. <https://doi.org/10.1007/s12119-018-9495-5>
- Jelić, M. i Kamenov, Ž. (2015). Age differences in effects of family structure and quality on attachment to family and romantic partners. *Psychological Topics*, 24(1), 155-172. <https://hrcak.srce.hr/138415>
- Joseph, D. i Newman, D. (2010). Emotional intelligence: An integrative meta-analysis and cascading model. *The Journal of applied psychology*, 95(1), 54-78. DOI: [10.1037/a0017286](https://doi.org/10.1037/a0017286)
- Klarin, M. i Krasicki, A. (2020). Religioznost in neke dimenzije psihološke dobrobiti kod mladih. *Nova prisutnost*, 18(2), 229-243. <https://doi.org/10.31192/np.18.2.1>
- Kokorić, S. B. i Gabrić, M. (2009). Razlike u ljubavnim vezama studenata sa sigurnim i nesigurnim stilovima privrženosti. *Ljetopis Socijalnog Rada*, 16(3), 551-572. <https://hrcak.srce.hr/47815>
- Kumar, S. A. i Mattanah, J. F. (2016). Parental attachment, romantic competence, relationship satisfaction, and psychosocial adjustment in emerging adulthood. *Personal Relationships*, 23(4), 801-817. DOI: 10.1111/pere.12161
- Lambert, N. M. i Dollahite, D. C. (2006). How religiosity helps couples prevent, resolve, and overcome marital conflict. *Family Relations*, 55, 439-449. <https://doi.org/10.1111/j.1741-3729.2006.00413.x>
- Lambert, N. M. i Dollahite, D. C. (2008). The Threefold Cord, Marital commitment in Religious Couples. *Journal of Family Issues*, 29(5), 592-614. <https://doi.org/10.1177/0192513X07308395>
- Laurent, H. K., Kim, H. K. i Capaldi, D. M. (2008). Prospective effects of interparental conflict on child attachment security and the moderating role of parents romantic attachment. *Journal of Family Psychology*, 22(3), 377-388. <https://doi.org/10.1037/0893-3200.22.3.377>

- Lee, S. (2018). Romantic Relationships in Young Adulthood: Parental Divorce, Parent-child Relationships during Adolescence, and Gender. *Journal of Child and Family Studies*, 28, 411-423. <https://doi.org/10.1007/s10826-018-1284-0>
- Leutar, I. i Leutar, Z. (2007). Religioznost studenata i njezin utjecaj na svakodnevni život. *Obnovljeni život*, 62 (2), 151-176. <https://hrcak.srce.hr/12051>
- Levin, K. A., Dallago, L. i Currie, C. (2012). The Association Between Adolescent Life Satisfaction, Family Structure, Family Affluence and Gender Differences in Parent-Child Communication. *Social Indicators Research*, 106, 287-305. <https://doi.org/10.1007/s11205-011-9804-y>
- Lindfors, F. (2019). *An empirical test how jealousy and sociosexuality vary among heterosexual, homosexual, and bisexual adults*. Diplomski rad. Faculty of Arts, Psychology and Theology, Turku. https://www.doria.fi/bitstream/handle/10024/169326/lindfors_fanny.pdf?sequence=2&isAllowed=y
- Macapagal, K., Greene, G. J., Rivera, Z. i Mustanski, B. (2015). “The best is always yet to come”: Relationship stages and processes among young LGBT couples. *Journal of Family Psychology*, 29, 309–320. <https://doi.org/10.1037/fam0000094>
- Macuka, I. (2012). Osobne i obiteljske odrednice emocionalne regulacije mlađih adolescenata. *Psihologijske teme*, 21(1), 61-82. <https://hrcak.srce.hr/81809>
- Maher, H., Winston, C. N. i Rani, U. S. (2017). What it feels like to be me: Linking emotional intelligence, identity and intimacy. *Journal od Adolescence*, 56(1), 162-165. <https://doi.org/10.1016/j.adolescence.2017.02.012>
- Mandarić, B. V., Razum, R. i Barić, D. (2019). *Religioznost zagrebačkih adolescenata*. Katolički bogoslovni fakultet Sveučilišta u Zagrebu; Kršćanska sadašnjost. <https://www.bib.irb.hr:8443/1006329>
- Marinović Jerolimov, D. (2002). Religioznost, nereligioznost i neke vrijednosti mladih. U V. Ilišin i F. Radin (ur.), *Mladi uoči trećeg milenija*, (str. 79-124). Institut za društvena istraživanja. <https://www.croris.hr/crosbi/publikacija/prilog-knjiga/26846>

- Marinović Jerolimov, D. (2005). Tradicionalna religioznost u Hrvatskoj 2004: između kolektivnoga i individualnoga. *Sociologija sela*, 168(2), 303-338. orcid.org/0000-0002-6511-3124
- Mark, K. P., Garcia, J. R. i Fisher, H. E. (2015). Perceived emotional and sexual satisfaction across sexual relationship contexts: Gender and sexual orientation differences and similarities. *The Canadian Journal of Human Sexuality*, 24(2), 120-130. <https://doi.org/10.3138/cjhs.242-A8>
- Marković, I. (2022). *Psihosocijalne odrednice partnerskih odnosa*. Diplomski rad. Zagreb: Fakultet hrvatskih studija. <https://urn.nsk.hr/urn:nbn:hr:111:167793>
- Mengzhen, L., Berezina, E. i Benjamin, J. (2023). Insights into Young Adults' Views on Long-term and Short-term Romantic Relationships in the United Kingdom. *Sexuality & Culture*. <https://doi.org/10.1007/s12119-023-10183-y>
- Moore, S. i Cartwright, C. (2005). Adolescents' and Young Adults' Expectations of Parental Responsibilities in Stepfamilies. *Journal of Divorce and Remarriage*, 43(1-2), 109-128. https://doi.org/10.1300/J087v43n01_06
- Morrison, S. C., Fife, S. T., i Hertlein, K. M. (2017). Mechanisms behind prolonged effects of parental divorce: A phenomenological study. *Journal of Divorce and Remarriage*, 58(1), 44–63. doi:<https://doi.org/10.1080/10502556.2016.1262652>
- Milas, G. (2005). *Istraživačke metode u psihologiji i drugim društvenim znanostima* (2. Izdanje). Naklada Slap. https://www.researchgate.net/publication/259737328_Istrazivacke_metode_u_psihologiji_i_drugim_drustvenim_znanostima
- Nikčević-Milković, A. (2022). *Obrazovanje za emocionalnu pismenost*. U *Psihoš pancir 2022 – program Varaždin* (str. 16-17). Sažetak izlaganja sa skupa. <https://www.croris.hr/crosbi/publikacija/prilog-skup/725854>
- Parker, J. D. A., Summerfeldt, L. J., Walmsley, C., O'Byrne, R., Dave, H. P. i Crane, A. G. (2021). Trait emotional intelligence and interpersonal relationships: Results from a 15-year longitudinal study. *Personality and Individual Differences*, 169, <https://doi.org/10.1016/j.paid.2020.110013>
- Petrides, K. V. i Furnham, A. (2000). On the dimensional structure of emotional intelligence. *Personality and Individual Differences*, 29(2), 313-320. [https://doi.org/10.1016/S0191-8869\(99\)00195-6](https://doi.org/10.1016/S0191-8869(99)00195-6)

- Reczek, C., Elliott, S. i Umberson, D. (2009). Commitment without marriage: Union formation among long-term same-sex couples. *Journal of Family Issues*, 30, 738–756. <https://doi.org/10.1177/0192513X09331574>
- River, L. M., O'Reilly Treter, M., Rhoades, G. K. i Narayan, A. J. (2021). Parent–Child Relationship Quality in the Family of Origin and Later Romantic Relationship Functioning: A Systematic Review. *Family Process*, 61(1), 259-277. DOI: [10.1111/famp.12650](https://doi.org/10.1111/famp.12650)
- Rusbult, C. E. (1980). Commitment and satisfaction in romantic associations: A test of the investment model. *Journal of Experimental Social Psychology*, 6(2), 172-186. [https://doi.org/10.1016/0022-1031\(80\)90007-4](https://doi.org/10.1016/0022-1031(80)90007-4)
- Salovey, P. i Mayer, J. D. (1990). Emotional Intelligence. *Imagination, cognition and personality*, 9(3), 185-211. <https://doi.org/10.2190/DUGG-P24E-52WK-6CDG>
- Schnabel, L. (2015). How Religious are American Women and Men? Gender Differences and Similarities. *Journal for the Scientific study of Religion*, 54(3), 616-622. <https://doi.org/10.1111/jssr.12214>
- Schroder-Abe, M. i Schutz, A. (2011). Walking in Each Other's Shoes: Perspective Taking Mediates Effects of Emotional Intelligence on Relationship Quality. *European Journal of Personality*, 25(2), 155-169. <https://doi.org/10.1002/per.818>
- Sekso, D. (2022). *Odnos depresivnosti, depresivne ruminacije, stilova privrženosti, agresivnosti i nekih aspekata seksualnosti kod studenata različite seksualne orijentacije*. Diplomski rad. Sveučilište u Zadru: Odjel za psihologiju. <https://urn.nsk.hr/urn:nbn:hr:162:914275>
- Shulman, S. i Connolly, J. (2013). The Challenge of Romantic Relationships in Emerging Adulthood: Reconceptualization of the Field. *Emerging Adulthood*, 1(1), 27-39. <https://doi.org/10.1177/2167696812467330>
- Shimkowski, J. R., Punyanunt-Carter, N., Colwell, M. J. i Norman, M. S. (2018). Perceptions of Divorce, Closeness, Marital Attitudes, Romantic Beliefs and Religiosity Among Emergent Adults From Divorced and Nondivorced Families. *Journal of Divorce & Remarriage*, 59(3), 222-236. <https://doi.org/10.1080/10502556.2017.1403820>
- Sternberg, R. J. (1986). A triangular theory of love. *Psychological Review*, 93(2), 119–135. <https://doi.org/10.1037/0033-295X.93.2.119>

- Svoboda, T. (2013). *Spolne razlike u agresivnosti, empatiji i emocionalnoj inteligenciji u studentskoj populaciji*. Diplomski rad. Osijek: Filozofski fakultet. <https://urn.nsk.hr/urn:nbn:hr:142:562519>
- Šutić, L., Jelić, M. i Krnić, A. (2022). Is dating dead? Modern Dating Among Emerging Adults in Croatia. *Revija za sociologiju*, 52 (3), 359-386. <https://doi.org/10.5613/rzs.52.3.4>
- Takšić, V., Mohorić, T. i Munjas, R. (2006). Emocionalna inteligencija; teorija, operacionalizacija, primjena i povezanost s pozitivnom psihologijom. *Društvena istraživanja Zagreb* 4-5(84-85), 729-752. <https://hrcak.srce.hr/10875>
- Vučković Juroš, T. (2014). Socijalna isključenost seksualnih manjina u Hrvatskoj. *Revija za socijalnu politiku*, 22(2), 195-218. doi: 10.3935/rsp.v22i2.1255
- Walsh, F. (2015). *Strengthening family resilience* (3ed edition). Guilford Press. <https://psycnet.apa.org/record/2015-51882-000>
- Wong, C. M. R. (2009). Effect of Religion and Religiosity on Romantic Relationship: Love Values and Relationship Satisfaction. Diplomski rad. City University of Hong Kong. <https://lbms03.cityu.edu.hk/oaps/ss2009-4708-wcm642.pdf>
- Xia, M., Fosco, G. M., Lippold, M. A. i Feinberg, M. E. (2018). A Developmental Perspective on Young Adult Romantic Relationships: Examining Family and Individual Factors in Adolescence. *Journal of Youth and Adolescence*, 47, 1499-1516. <https://doi.org/10.1007/s10964-018-0815-8>